

Ontwikkeling
Maatschappelijke Ontwikkeling

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (038) 498 20 71
d.flierman@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Onderzoek capaciteit nachtopvang

Inzicht in instroom, doorstroom en uitstroom

In samenwerking met De Herberg en het Leger des Heils

Inhoud

1	Samenvatting	3
2	Aanleiding	5
3	Capaciteit De Herberg en het Nel Banninkhuis	7
3.1.	Conclusie	8
4	Profielen van volwassen dak- en thuislozen in Zwolle	9
4.1.	Algemene gegevens dak- en thuislozen in Zwolle	9
4.2.	Cliëntprofielen De Herberg	10
4.3.	Cliëntprofielen het Nel Banninkhuis	11
4.4.	Cliëntprofielen crisisopvang Leger des Heils	13
4.5.	Conclusies	15
5	Cliëntprofielen en verblijfsduur	16
6	Instroom, doorstroom en uitstroom	17
6.1.	Instroom in de Crisisopvang	17
6.2.	Instroom De Herberg en het Nel Banninkhuis 2012	18
6.3.	Uitstroom crisisopvang 2012	21
6.4.	Uitstroom De Herberg en het Nel Banninkhuis 2012	21
6.5.	Conclusies	23
7	Instroom, doorstroom en uitstroom en de woonladder	24
7.1.	Instroom, doorstroom en uitstroom maatschappelijke opvang en de woonladder	24
7.2.	Conclusies	25
8	Conclusies benodigde capaciteit: beperken instroom, bevorderen uitstroom	26
8.1.	Beperken instroom	26

1 Samenvatting

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen weergegeven van het onderzoek naar de benodigde capaciteit voor de nachtopvang. Er is onderzoek gedaan naar de instroom, doorstroom en uitstroom (in relatie tot de woonladder) van de maatschappelijke opvang. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van bestanden van De Herberg en het Leger des Heils (Nel Banninkhuis en crisisopvang) over 2012. Gegevens over de capaciteit van de nachtopvang (het aantal plekken) en de bedbezetting zijn bij dit onderzoek betrokken om een beeld te schetsen van de gevolgen van de voorgenomen sluiting van het Nel Banninkhuis. De cliënten van De Herberg, het Nel Banninkhuis en de crisisopvang zijn ingedeeld op basis van bestaande profielen, waardoor inzicht in de populatie van deze instellingen ontstaat. Vervolgens wordt de relatie gelegd tussen deze profielen en de verblijfsduur in de opvang. Op basis al deze gegevens wordt de capaciteit voor de nachtopvang bepaald gedurende de looptijd van het Stedelijk Kompas.

Halverwege 2012 is de instroom van dak- en thuislozen van het Nel Banninkhuis verlegd naar De Herberg. Om inzicht te krijgen in de gevolgen van het verleggen van deze instroom is de bedbezetting van De Herberg op 4 momenten gemeten. Al in februari 2012 ligt de bezettingsgraad van De Herberg boven de 115%. In eerste instantie lijkt een beperkte daling in de maanden maart tot en met september van dat jaar, waarna de bezettingsgraad sterkt stijgt tot 105% in oktober 2012. Na verhoging van de capaciteit in De Herberg met 15 plekken nachtopvang daalt de bezettingsgraad in november 2012 tot 85% om in januari 2013 weer tot 104% te zijn gestegen. Aangezien ook 9 plekken in het Nel Banninkhuis in gebruik zijn ligt de capaciteit van de opvang in januari 2013 met hoger dan in 2012 (4 plekken).

Met behulp van profielen van volwassen dak- en thuislozen, zijn de cliënten van de opvang ingedeeld in één van de 9 profielen van volwassen dak- en thuislozen¹. Dit leidt tot de conclusie dat er geen mensen worden opgevangen die qua problematiek niet behoren tot de doelgroep van de maatschappelijke opvang. Rond 10% van de cliënten is recent dakloos met psychosociale problematiek of één ernstig knelpunt. Het percentage chronisch dak- en thuislozen met ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek ligt rond de 40%. In het Nel Banninkhuis is een derde en bij De Herberg een vijfde langdurig dak- en thuisloos of geïnstitutionaliseerd. Dertien procent van de cliënten in De Herberg bestaat uit thuislozen, die een ernstig gevaar voor zichzelf en of anderen zijn. In het Nel Banninkhuis is dit percentage gezakt tot nog geen 4% van haar populatie. Dit is het gevolg van de verplaatsing van een groep van 30 cliënten die, ondanks de aangekondigde sluiting van het Nel Banninkhuis vanuit De Herberg met een Time Out naar het Nel Banninkhuis komen en uiteindelijk terugstromen naar De Herberg.

Cliënten maatschappelijke opvang

Om inzicht te krijgen in de verblijfsduur van de cliënten in de maatschappelijke opvang is de gemiddelde verblijfsduur van cliënten per profiel inzichtelijk gemaakt. Cliënten die

¹ Snoek, Poel, van der, & Mheen, van der (2007). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ten behoeve van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam: IVO.

recent dakloos zijn met psychosociale problematiek en/of een intensief knelpunt verblijven kort in de opvang (gemiddeld 6 dagen). Dit geldt ook voor cliënten met een sterk individualistische levensstijl (2 tot 7 dagen). Bij starters in de Nederlandse samenleving zien we flinke verschillen in verblijfsduur, die varieert van 7 tot 90 dagen. Langdurig thuislozen of geïnstitutionaliseerde verblijven of kort of voor langere tijd in de opvang (40 tot 258 dagen). Ook chronisch thuislozen met ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek verblijven of relatief kort in de opvang (maximaal 16 dagen of tussen de 30 en 104 dagen). De thuisloze cliënten die een ernstig gevaar voor zichzelf of anderen zijn verblijven relatief lang in de opvang, tot 348 dagen.

Instream 2012

In 2012 zijn 372 unieke personen ingestroomd bij De Herberg en het Nel Banninkhuis. Een aantal van hen zijn meerdere keren per jaar in- en uitgestroomd. Het merendeel is afkomstig uit de stad Zwolle (38% bij De Herberg en 48% bij het Nel Banninkhuis). Een bijna even grote groep is afkomstig van elders (42% Nel Banninkhuis; 40% De Herberg). Daarnaast is er een groep van ongeveer 30 personen die vanuit De Herberg instroomt in het Nel Banninkhuis en vice versa. Het merendeel van hen stroomt in bij het Nel Banninkhuis met een Time Out (61%). De helft van deze mensen keert na verloop van tijd terug in De Herberg.

Koppeling van de instroom aan de uitstroom laat een behoorlijke beweging in beide voorzieningen zien. Een relatief grote groep maakt een of twee nachten gebruik van de opvang. Van deze mensen wordt alleen naam (en of geboortedatum) geregistreerd en ontbreekt ieder inzicht in de hulpvraag.

In overleg met de Centrale Toegang en de gemeente krijgen een aantal mensen van buiten de regio wegens schrijnende omstandigheden toestemming om tijdelijk in de opvang in Zwolle te verblijven. Ook de groep van 8 uitprocedeerde asielzoekers en illegalen behoort hiertoe.

Uitstroom in relatie tot woonladder

Wanneer de uitstroom uit de opvang wordt geduid in termen van de woonladder (alleen bekend voor het Nel Banninkhuis) wordt geconstateerd dat 15% uitstroomt naar de tweede en derde trede van de woonladder (zelfstandig wonen met beperkte woonbegeleiding). Een kwart stroomt uit naar de vierde trede van de woonladder in beschermd wonen. 11% stroomt uit naar de vijfde trede van de woonladder in langdurige opvang (behandeling). Een derde stroomt uit naar de zesde trede in andere laagdrempelige opvang of in het eigen netwerk.

Knelpunten uitstroom

Op dit moment zijn er op gebied van beschermd wonen en zelfstandig wonen (al dan niet met begeleiding) onvoldoende uitstroommogelijkheden gelet op de huidige populatie van de opvang. Zo wordt een deel van de capaciteit bezet door groepen die meer op hun plaats zouden zijn in andere opvangvoorzieningen. Denk hierbij aan dak- en thuislozen die verpleegbehoefstig zijn of kampen met zeer ernstige psychische en gedragsproblemen. Voor sommige mensen lijkt de opvang een permanente woonvoorziening te zijn geworden, terwijl de maatschappelijke opvang het tijdelijk bieden van onderdak tot taak heeft. Mensen blijven onnodig lang in de opvang omdat de doorstroming in de goedkope betaalbare woningvoorraad stopt als gevolg van

stagnatie in de woningbouw en vrijgekomen woningen onvoldoende (bij voorrang) door de corporaties aan hen worden toegewezen.

Daarnaast is er een relatief grote groep die kort in de opvang verblijft en waar geen nadere gegevens van bekend zijn. Hun hulpbehoefte is niet bekend waardoor er geen gerichte preventieve maatregelen voor deze groep genomen kunnen worden. Het is mogelijk dat zij zich later opnieuw melden bij de maatschappelijke opvang na een periode van verdere marginalisering.

Beperken instroom bevorderen uitstroom

De maatregelen om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen hebben voorlopig nog geen effect aangezien zij nog volop in ontwikkeling zijn.

Benodigde capaciteit

Er is een groep van ongeveer 30 personen, die oorspronkelijk vanuit het Nel Banninkhuis zijn ingestroomd in De Herberg, die opnieuw zijn uitgewisseld met het Nel Banninkhuis. De instellingen constateren op basis van het aantal personen dat met een Tim Out vanuit De Herberg het Nel Banninkhuis instromen dat er zeker 3 tot 6 plaatsen als een Time Outvoorziening nodig zijn.

De bedbezetting van De Herberg, die in januari 2013 opnieuw boven haar maximale bezetting is, pleit er voor om niet alleen de extra capaciteit in De Herberg met 15 bedden te handhaven, maar om ook in combinatie met een Time Outvoorziening (3 tot 6 plaatsen) mogelijkheden te scheppen voor opvang van piekbelasting in De Herberg. Ondanks het feit dat geconstateerd wordt dat de instroom vanuit de regio in nachtopvang in Zwolle toeneemt, wordt voorgesteld beide functies in Zwolle te combineren om op korte termijn op een efficiënte en effectieve wijze invulling te geven aan piekbelasting in de nachtopvang zonder dat dit een te groot beslag legt op financiële middelen. Aangezien hierdoor versnippering van inzet wordt voorkomen.

2 Aanleiding

In verband met de sluiting van het Nel Banninkhuis per 1 januari 2013 is in de zomer van 2012 besloten te stoppen met nieuwe instroom in het Nel Banninkhuis. Tegelijkertijd werd ingezet op uitstroom naar onder andere De Herberg. Deze uitstroom is intensief gemonitord in een tweewekelijks overleg. Na een periode van stabiliteit werd in november 2012 een piek in de instroom waargenomen. Mede gezien de verwachting dat de winterperiode extra druk op de maatschappelijke opvang in Zwolle zou leggen, heeft het college van burgemeester en wethouders in december 2012 besloten het Nel Banninkhuis open te houden in de periode van 1 januari tot 3 april 2013. Daarnaast wordt gedurende dezelfde periode extra capaciteit in De Herberg gefinancierd. Tegelijkertijd heeft het college toegezegd inzicht te geven in de instroom, doorstroom en uitstroom van de maatschappelijke opvang in relatie tot de woonladder, de benodigde capaciteit voor opvang gedurende de looptijd van het Stedelijk Kompas en inzet op passende instrumenten om de instroom te beperken en de uitstroom uit de opvang te bevorderen.

Onderzoeksopzet

Doel van het onderzoek is inzicht krijgen in de benodigde capaciteit voor de nachtopvang in Zwolle. Daarvoor zijn een aantal onderzoeksvragen geformuleerd rond het beperken van de instroom en het bevorderen van de uitstroom en de wijze waarop zo efficiënt en effectief mogelijk invulling gegeven kan worden aan (winter)piekbelasting zonder dat dit een (te) groot beslag legt op de financiële middelen.

De hoofdvragen van het onderzoek zijn:

- inzicht in de instroom, doorstroom en uitstroom (in relatie met de treden van de woonladder) van de maatschappelijke opvang
- inzicht in de benodigde capaciteit voor de nachtopvang van dak- en thuislozen voor de regio Zwolle.

Monitoring van de uitstroom in de tweede helft van 2012 heeft laten zien dat alleen een getalsmatige analyse geen goede voorspeller is voor het bepalen van de benodigde capaciteit van de opvang. Immers de instroom en uitstroom in de opvang wordt daarmee onvoldoende verklaard en geeft daardoor onvoldoende inzicht in de benodigde capaciteit voor de opvang van dak- en thuislozen in Zwolle. Om de benodigde capaciteit voor de nachtopvang in Zwolle te bepalen, wordt uitgegaan van de doelgroep voor wie de nachtopvang bedoeld is te weten: volwassen dak- en thuislozen. Inzicht in de doelgroep voor wie de nachtopvang bestemd is en koppeling daarvan aan gegevens over instroom, uitstroom en verblijfsduur geeft meer inzicht in de bewegingen binnen de opvang in relatie tot haar populatie.

Als eerste worden de huidige capaciteit en de bezettingsgraad van de maatschappelijke opvang (crisisopvang en nachtopvang) inzichtelijk gemaakt. Om vast te kunnen stellen hoeveel mensen, die gebruik maken van de opvang in De Herberg, de crisisopvang en het Nel Banninkhuis, wel of niet² behoren tot de doelgroep van de nachtopvang, hebben medewerkers van deze instellingen hun cliënten ingedeeld met behulp van negen profielbeschrijvingen van volwassen dak- en thuislozen. Snoek, Van der Poel en Van de Mheen (2008) hebben in opdracht van het kennisprogramma Maatschappelijke Opvang van het programma Geestkracht van ZonMw cliëntprofielen ontwikkeld en getoetst ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Deze profielen zijn gebaseerd op de mate van zelfredzaamheid en aansluiting op het gewone burgerleven van volwassen dak- en thuislozen.

Om meer inzicht te krijgen in de doelgroep worden de profielen van de cliënten in de verschillende instellingen met elkaar vergeleken. De Herberg en het Leger des Heils hebben hiervoor bestanden aangeleverd met gegevens over de in- en uitstroom over 2012. Nadat de instroom en de uitstroom apart worden beschreven, worden zij naast elkaar gelegd om de beweging van cliënten in de instellingen zichtbaar te maken. Ook de cliëntenstroom van De Herberg naar het Nel Banninkhuis en vice versa wordt inzichtelijk gemaakt. Vervolgens wordt met behulp van de woonladder de instroom en de uitstroom nader geduid.

² Asielzoekers, illegalen en mensen van buiten de regio behoren niet tot de doelgroep van de maatschappelijke opvang in Zwolle.

Ten slotte wordt aangegeven wat de benodigde capaciteit voor de opvang in Zwolle is en worden een aantal aanbevelingen gedaan om de instroom in de opvang te beperken en de uitstroom te bevorderen.

Het onderzoek naar de capaciteit van de maatschappelijke opvang in Zwolle is in nauwe samenwerking met De Herberg en het Leger des Heils tot stand gekomen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 is de samenvatting en in hoofdstuk 2 wordt de aanleiding van het onderzoek en de onderzoeksopzet beschreven. In hoofdstuk 3 wordt de capaciteit van De Herberg en het Nel Banninkhuis beschreven. Om een beeld te krijgen van de gevolgen van de sluiting van het Nel Banninkhuis wordt de bezettingsgraad van de bedden in De Herberg wordt beschreven. Met behulp van profielbeschrijvingen wordt in hoofdstuk 4 een omschrijving gegeven van de huidige gebruikers van de maatschappelijke opvang in Zwolle. Voorafgaand daaraan worden een aantal kenmerken (aantal, leeftijd, sekse) beschreven van de populatie van De Herberg en het Nel Banninkhuis.

In hoofdstuk 5 worden de cliëntprofielen gekoppeld aan verblijfsduur in de opvang. Hiervoor zijn alleen gegevens van de cliënten van het Nel Banninkhuis beschikbaar. Dit is inclusief de groep die vanuit het Nel Banninkhuis instroomt bij De Herberg en met een time out opnieuw in het Nel Banninkhuis terugkeert. In hoofdstuk 6 worden de instroom en de uitstroom van de Crisisopvang, De Herberg en het Nel Banninkhuis beschreven. De gegevens van De Herberg en het Nel Banninkhuis worden met elkaar vergeleken. Nadat in hoofdstuk 7 de woonladder wordt beschreven, worden de instroom, doorstroom en uitstroom met behulp van deze woonladder geduid. In hoofdstuk 8 ten slotte, worden de conclusies weergegeven over de benodigde capaciteit, beperken instroom en bevorderen uitstroom.

3 Capaciteit De Herberg en het Nel Banninkhuis

In 2012 beschikt het Leger des Heils over 20 plaatsen nachtopvang in het Nel Banninkhuis. De bedbezetting is over het algemeen vrij constant en varieert tussen de 85 en 110%. De Herberg beschikt in 2012 over 20 plaatsen voorportaal en 15 plaatsen nachtopvang. In verband met de sluiting van het Nel Banninkhuis op 1 januari 2013, wordt vanaf juni de instroom van nieuwe cliënten in het Nel Banninkhuis gestopt. De Herberg wordt daarmee de eerste locatie van instroom. Om tegemoet te komen aan de toenemende vraag in de tweede helft van 2012 verhoogt De Herberg haar capaciteit in het Voorportaal met 15 plaatsen. De totale capaciteit van De Herberg wordt hiermee opgerekt tot 50 plaatsen (Zie tabel 1).

Om inzicht te krijgen in welke mate het verleggen van de instroom van het Nel Banninkhuis naar De Herberg invloed heeft op de bedbezetting in De Herberg wordt de bedbezetting op vier verschillende momenten gemeten: februari, oktober en november 2012 en januari 2013. Door de eerste meting te baseren op de cijfers van februari wordt zoveel mogelijk gecorrigeerd voor een instroompiek in de winter als gevolg van de winterregeling. Geconstateerd wordt dat bij een normale capaciteit de bedbezetting op

alle vier de meetmoment boven 100% ligt. In eerste instantie lijkt een beperkte daling te worden ingezet van februari naar begin oktober, waarna de bezettingsgraad sterk stijgt van 105% (oktober 2012) naar 144% en uiteindelijk in januari 2013 159% bedraagt (zie figuur 1).

Tabel 1. Overzicht van benodigde capaciteit 2012 (Bron: De Herberg, Leger des Heils).

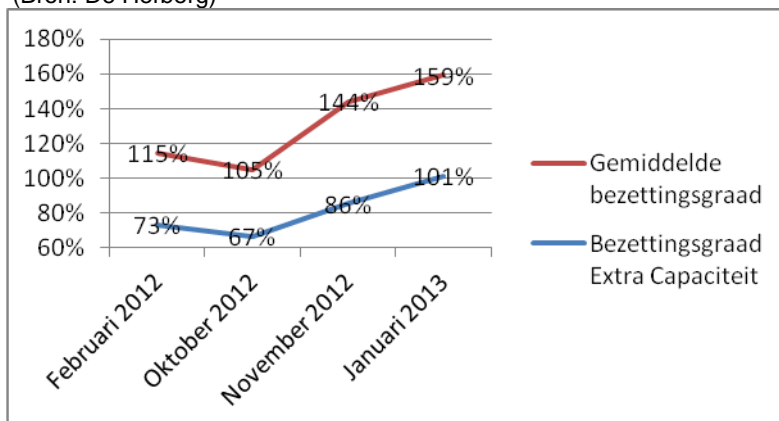
Voorziening	Jan 2012	Dec. 2012	Jan 2013
De Herberg VP	20	35	35
De Herberg NO	15	15	15
Nel Banninkhuis	20	-20	9
Totaal	55	50	59

Wanneer de gemiddelde bezettingsgraad van De Herberg gecorrigeerd wordt met de extra capaciteit, die gerealiseerd is (15 plekken) zijn de bezettingspercentages als volgt: februari 2012 72%, oktober 2012 67%, november 2012 86%. In januari 2013 is de bedbezetting 101% en is De Herberg opnieuw op haar maximale capaciteit.

3.1. Conclusies

Tegen de verwachting in wordt de vermindering van het aantal beschikbare plaatsen in de nachtopvang niet gerealiseerd. Aangezien de vraag groter blijkt te zijn dan het aanbod, blijft het Nel Banninkhuis tot 3 april 2013 open voor de opvang van piekbelasting en als een Time Outvoorziening voor cliënten die geschorst worden in De Herberg. Van de 20 beschikbare plaatsen worden er in januari 2013 9 bezet (zie tabel 1).

Figuur 1. Gemiddelde bezettingsgraad De Herberg normale en extra capaciteit.
(Bron: De Herberg)

Aantal bedden normale bezetting: voorportaal 20, nachtopvang 15.

Aantal bedden extra bezetting: voorportaal 35, nachtopvang 15.

4 Profielen van volwassen dak- en thuislozen in Zwolle

In 2007 heeft de gemeente Zwolle onderzoek (Vocks, Meertens & Wolf) laten doen naar de omvang en het profiel van haar daklozenpopulatie. De uitkomsten van dit onderzoek hebben geleid tot het opstellen van een algemeen profiel van de Zwolse dak- en thuislozen. In hun onderzoek naar de ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang waarschuwen Snoek, Van der Poel en Van de Mheen (2008) dat wanneer een cliëntprofiel te globaal is, dit ten koste gaat van de bruikbaarheid ervan. Snoek en collega's hebben verschillende soorten cliëntprofielen opgesteld. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de cliëntprofielen voor volwassen dak- en thuislozen, zwerfjongeren en kwetsbaren. De verschillende cliëntprofielen worden van elkaar onderscheiden door combinatie van de mate van aansluiting bij de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit met de mate van zelfredzaamheid. Per profiel wordt een afbakening van groepen gemaakt waarbij zoveel mogelijk 'dezelfde' cliënten in een profiel zijn gevat en waarbij de verschillen tussen de groepen cliënten per profiel zo groot mogelijk zijn gemaakt (zie ook bijlage 1). Per cliëntprofiel wordt inzichtelijk gemaakt waar de doelgroep zich bevindt, wat de aard en zwaarte van de problematiek is, de hulpvraag en begeleiding worden in beeld gebracht, evenals de mogelijkheden voor doorstroom in de MO en de risico's.

Om inzicht te krijgen welke mensen in Zwolle gebruik maken van de maatschappelijke opvang hebben De Herberg en Leger des Heils hun cliënten gescoord met behulp van de negen profielen volwassen dak- en thuislozen. Het Leger des Heils heeft voor een aantal cliënten de cliëntprofielen van zwerfjongeren en kwetsbaren beter toepasbaar gevonden. Waar relevant wordt dit vermeld. Voordat er een overzicht wordt gegeven van de uitkomsten, worden een aantal algemene kenmerken beschreven van de populatie van De Herberg en het Nel Banninkhuis.

4.1. Algemene gegevens dak- en thuislozen in Zwolle

Op de slaaplijst van de Centrale Toegang³ wordt onderscheid gemaakt in mensen die gebruik maken van het voorportaal (VP) en de nachtopvang (NO) in De Herberg en van de nachtopvang in Nel Banninkhuis (NB). In totaal maken in februari 2013 73 mensen gebruik van een van deze voorzieningen.

Voorportaal De Herberg

Er staan 37 mensen op de slaaplijst van het voorportaal: 5 vrouwen en 32 mannen. De leeftijd van 4 van de 5 vrouwen is achter in de twintig (respectievelijk 27, 28, 29 en 30 jaar). Eén vrouw is 52 jaar. De gemiddelde leeftijd van de mannen is 33 jaar. De oudste is 60 en de jongste is 18 jaar. Er zijn iets meer jongere dan oudere mannen⁴. Van de mensen die op de lijst van het Voorportaal staan is er 1 in detentie, 1 slaapt buiten en 4 zijn moeilijk plaatsbaar in een andere voorziening. Van de mensen die niet afkomstig

³ Slaaplijst Centrale Toegang 5 februari 2013.

⁴ 2 mannen zijn tussen 18 en 20 jaar, 10 mannen tussen de 21 en 30 jaar, 7 mannen tussen de 31 en 40 jaar, 7 mannen tussen de 41 en 50 jaar en 7 mannen tussen de 51 en 60 jaar.

zijn uit de stad Zwolle of de centrumgemeente regio is 1 persoon illegaal, 1 is een uitgeprocedeerde asielzoeker en zijn 2 mensen afkomstig uit andere regio's (Apeldoorn en Flevoland)

Nachtopvang De Herberg

Er staan 27 mensen op de lijst die gebruik maken van de nachtopvang in De Herberg: 3 vrouwen en 24 mannen. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen is 34 jaar (range 29-38 jaar). De gemiddelde leeftijd van de mannen bedraagt 33 jaar, met daarbinnen relatief grotere verschillen⁵ (range 27 tot 67 jaar). Het merendeel van de mannen is jonger dan 40 jaar. Van de mensen die gebruik maken van de nachtopvang is 1 moeilijk plaatsbaar en is 1 persoon maakt gebruik van de ziekenboeg.

Het Nel Banninkhuis

Met ingang van 1 januari 2013 wordt het Nel Banninkhuis gebruikt voor de opvang van piekbelasting van De Herberg en voor een Time Out. Op 5 februari 2013 maken 9 mannen gebruik van Nel Banninkhuis. Hun gemiddelde leeftijd is 37 jaar (range 24-47 jaar). De verdeling in leeftijden is relatief evenwichtig⁶ in die zin dat de groep met een leeftijd tussen de 21 en 30 jaar bijna even groot is als de groep met een leeftijd tussen de 41 en 50 jaar. Van de mensen die op de lijst voor het Nel Banninkhuis staan is 1 persoon gedetineerd, 1 persoon is van buiten de regio en 2 mensen zijn illegaal.

4.2. Cliëntprofielen De Herberg

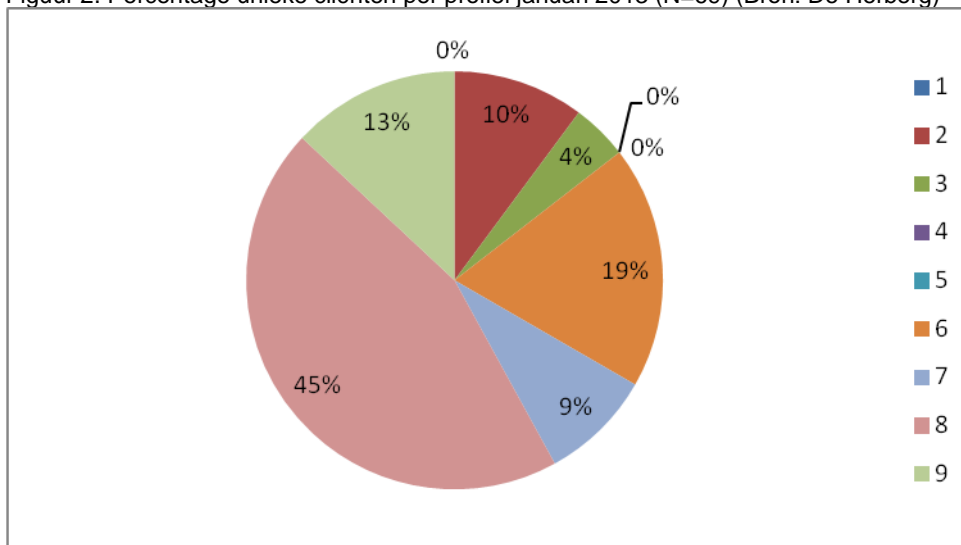
De cliëntprofielen van De Herberg zijn gebaseerd op het cliëntenbestand van het voorportaal (passantenverblijf) en de nachtopvang (januari 2013). In totaal zijn 69 unieke cliënten ingedeeld op één van de negen profielen voor volwassen dak- en thuislozen. De cliëntprofielen van zwervjongeren en kwetsbaren zijn niet gebruikt. In het voorportaal en de nachtopvang van De Herberg zijn geen cliënten met profiel 1, 4 en 5. De overgrote meerderheid van de cliënten heeft profiel 8 (45%; 31 abs). Zij zijn chronisch thuisloos en hebben ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek. Zij kenmerken zich door een matige zelfredzaamheid en een zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven⁷. Negentien procent (13 abs) heeft profiel 6. Deze cliënten zijn langdurig thuisloos of geïnstitutionaliseerd en hebben een lage zelfredzaamheid en een lage aansluiting bij het normale burgerleven. Negen cliënten (13%) voldoen aan profiel 9 en zijn een ernstig gevaar voor zichzelf en of anderen. Het zijn mensen met een lage zelfredzaamheid en een zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven. Nog eens 9% (6 abs) heeft profiel 7 en heeft een sterk individualistische levensstijl. Het zijn mensen met een hoge zelfredzaamheid, maar met een zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven.

⁵ 6 mannen zijn tussen de 21 en 30 jaar, 7 mannen tussen de 31 en 40 jaar, 4 mannen tussen 41 en 50 jaar, 3 mannen tussen 51 en 60 jaar en 1 man tussen de 61 en 70 jaar.

⁶ 3 mannen zijn tussen de 21 en 30 jaar, 1 tussen de 31 en 40 jaar en 4 tussen de 41 en 50 jaar.

⁷ Huidige aansluiting bij het normale burgerleven betreft: wonen, werken, relaties en identiteit. In: Snoek, A., Poel, A. van der, & Mheen, D. van der (2008). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam: IVO.

Figuur 2. Percentage unieke cliënten per profiel januari 2013 (N=69) (Bron: De Herberg)

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat er in De Herberg geen volwassen dak- en thuislozen worden opgevangen die niet ingedeeld kunnen worden op een van de profielen van volwassen dak- en thuislozen. Bijna 80% (abs 55) van de cliënten van De Herberg hebben profielen die zich kenmerken door een lage tot zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven en bij 90% van hen (abs 49) sprake is van een matige tot lage zelfredzaamheid. Tien procent heeft een hoge mate van zelfredzaamheid.

4.3. Cliëntprofielen het Nel Banninkhuis

De cliëntprofielen van de nachtopvang van het Leger des Heils zijn gebaseerd op het cliëntenbestand van het Nel Banninkhuis over heel 2012. In totaal zijn 94 unieke cliënten ingedeeld op een van de negen profielen van volwassen dak- en thuislozen. Negen van hen vallen qua problematiek buiten deze profielen. Bij 4 van deze 9 zijn de cliëntprofielen voor zwerfjongeren⁸ van toepassing die Snoek et al (2008) hebben opgesteld. De 5 andere cliënten vertonen qua problematiek de meeste overeenkomst met de cliëntprofielen voor kwetsbaren⁹. De uitkomsten hiervan worden hieronder toegelicht.

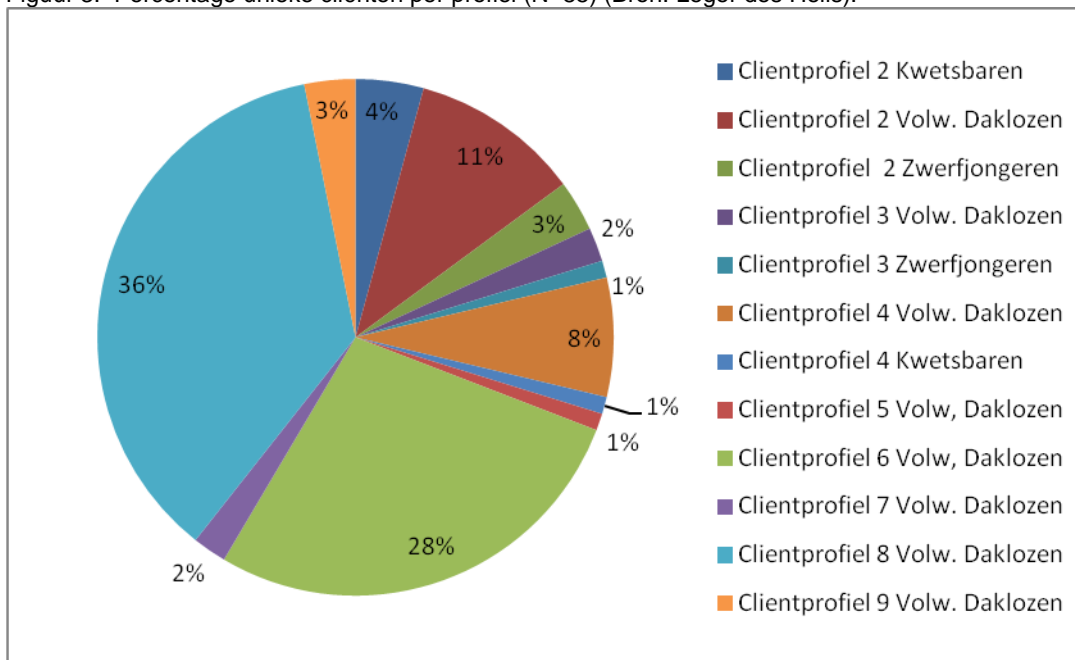
⁸ Op basis van de aansluiting bij het normale burgerleven (wonen, werken, relaties en identiteit) en op problematiek zijn drie cliëntprofielen voor zwerfjongeren ontwikkeld: De perspectievolle groep heeft een hoge aansluiting bij de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit, de vallen-en-opstaangroep kenmerkt zich door een matige aansluiting en de zorggroep kenmerkt zich door een zeer slechte aansluiting bij de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit (In: Snoek, A., Poel, A. van der, & Mheen, D. van der (2008). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam: IVO. Pp 55-60).

⁹ Snoek et al. (2008) geeft aan dat de groep kwetsbaren moeilijker is in te delen na gelang de aansluiting bij het normale burgerleven op de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit) en de integratie in het maatschappelijk leven. Er wordt wel gewoond en er is een zekere zelfredzaamheid, maar toch is er in hoge mate sprake van problematisch gedrag. Aangezien er weinig bekend is over de hulpvraag van kwetsbare cliënten zijn de profielen gericht op problematiek. De indeling in groepen is niet –uitsluitend. Personen kunnen in meer dan één profiel passen.

Cliëntprofielen volwassen dak- en thuislozen

In 2012 zijn er geen volwassen daklozen in de nachtopvang die voldoen aan de criteria van profiel 1, recent dakloos met één licht knelpunt en een hoge mate van zelfredzaamheid en aansluiting bij het normale burgerleven. De overgrote meerderheid van de cliënten wordt ingedeeld op profiel 8 (40%; 34 abs). Zij zijn chronisch thuisloos en hebben ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek. Zij kenmerken zich door een matige zelfredzaamheid en een zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven¹⁰. Bijna 31% (26 abs) is ingedeeld in profiel 6. Zij zijn langdurig thuisloos of geïstitutionaliseerd en hebben een lage zelfredzaamheid en een lage aansluiting bij het normale burgerleven. Tien cliënten (12%) voldoen aan profiel 2 en zijn recent dakloos met psychosociale problematiek en/ of een ernstig knelpunt. Bij deze groep is sprake van een hoge aansluiting bij het normale burgerleven en een matige zelfredzaamheid. Nog eens 8% (7 abs) is ingedeeld bij profiel 4. Het betreft starters in de Nederlandse samenleving. Cliënten, die behoren tot dit profiel kenmerken zich door een hoge zelfredzaamheid en een lage aansluiting bij het normale burgerleven.

Figuur 3. Percentage unieke cliënten per profiel (N=85) (Bron: Leger des Heils).

Cliëntprofielen zwerfjongeren

In 2012 zijn 4 zwerfjongeren (dit is 4% van het totaal) in het Nel Banninkhuis opgevangen. Drie van deze jongeren behoren op basis van hun problematiek tot de vallen-en-opstaan groep. Deze jongeren hebben een matige aansluiting bij de levensgebieden wonen, werken, relaties en identiteit. Het zijn jongeren die steeds weer een hulpverleningstraject in gaan, vervolgens afhaken en zo weer op straat belanden. Er is weinig basis en er is sprake van langdurige complexe multi-problematiek. Eén jongere behoort tot de zorggroep. Dit zijn jongeren met een slechte aansluiting bij de

¹⁰ Huidige aansluiting bij het normale burgerleven betreft: wonen, werken, relaties en identiteit. In: Snoek, A., Poel, A. van der, & Mheen, D. van der (2008). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam: IVO.

levensgebieden wonen, werken, relaties en identiteit. Bij deze jongeren gaat de thuisloosheid samen met ernstige problematiek, psychiatrisch en/of verslaving.

Cliëntprofielen kwetsbaren

In 2012 zijn 5 personen (dit is iets meer dan 5% van het totaal) ingedeeld bij de profielen van kwetsbaren. Vier van hen behoren op basis van hun problematiek tot de groep kwetsbaren met langdurige ernstige psychiatrische problematiek (profiel 2). Het zijn mensen met een redelijke zelfredzaamheid die regelmatig een terugval hebben. Eén cliënt is ingedeeld bij profiel 4, dit zijn mensen met een verstandelijke beperking en bij wie soms ook sprake is van een gedragsstoornis of problematiek op andere gebieden.

Samenvattend kunnen we concluderen dat 91% van de mensen die in 2012 zijn opgevangen in de nachtopvang volwassen dak- en thuislozen zijn. Daarnaast wordt er een beperkt aantal zwerfjongeren opgevangen (4%). Vijf procent van de cliënten behoort tot de groep kwetsbaren. Dit zijn mensen afkomstig uit onzekere of onaangepaste huisvesting¹¹. Bijna 77% (abs 65) van de mensen die in 2012 gebruik maakten van de nachtopvang in het Nel Banninkhuis hebben profielen die zich kenmerken door een lage tot zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven. Bij 96% van hen (abs 63) is er sprake van een matige tot lage zelfredzaamheid. Bij 3% is sprake van een hoge mate van zelfredzaamheid.

4.4. Cliëntprofielen crisisopvang Leger des Heils

De cliëntprofielen van de crisisopvang van het Leger des Heils zijn gebaseerd op het cliëntenbestand over 2012. De capaciteit bedraagt 35 plaatsen met een bezetting van 365 dagen per jaar. In totaal betreft het 87 gezinssystemen of individuen. Wanneer het grote gezinssystemen betreft stijgt het bezettingspercentage tot boven de 100%. De profielen van deze gezinssystemen zijn gebaseerd op de aanwezige hoofdpersoon. Op basis hiervan zijn er 20 ingedeeld op een van de 12 profielen van kwetsbaren¹², bij 15 zijn de profielen van zwerfjongeren¹³ van toepassing en bij 46 de profielen van volwassen dak- en thuislozen.

¹¹ Onzekere huisvesting is bijvoorbeeld een verblijf in begeleid wonen, waarbij huurcontract is gekoppeld aan begeleiding of bij opzegging van het huurcontract. Er is sprake van onaangepaste huisvesting wanneer mensen in een hut of loods wonen, leven op een camping, mobile home, caravan of ander verblijf dat niet bedoeld is voor permanente bewoning, wanneer mensen leven in een (volgens de wet) onbewoonbaar verklaarde woning of leven in een overbevolkte woning.

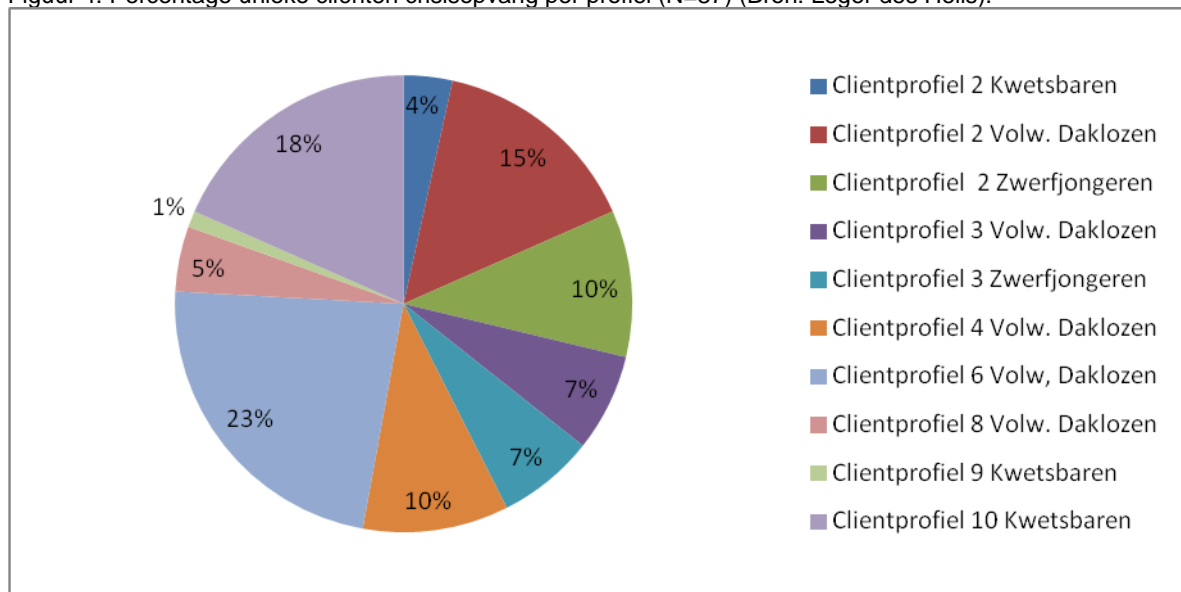
¹² Snoek et al. (2008) geeft aan dat de groep kwetsbaren moeilijker is in te delen (naar gelang de aansluiting bij het normale burgerleven op de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit) en de integratie in het maatschappelijk leven. Soms wordt wel gewoond en er is een zekere zelfredzaamheid, maar toch is er in hoge mate sprake van problematisch gedrag. Aangezien er weinig bekend is over de hulpvraag van kwetsbare cliënten zijn de profielen gericht op problematiek. De indeling in groepen is niet –uitsluitend. Personen kunnen in meer dan één profiel passen.

¹³ Op basis van de aansluiting bij het normale burgerleven (wonen, werken, relaties en identiteit) en op problematiek zijn drie cliëntprofielen voor zwerfjongeren ontwikkeld: De perspectiefvolle groep heeft een hoge aansluiting bij de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit, De vallen-en-opstaangroep kenmerkt zich door een matige aansluiting en de zorggroep kenmerkt zich door een zeer slechte aansluiting bij de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit (In: Snoek, A., Poel, A. van der, & Mheen, D. van der (2008). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam: IVO. Pp 55-60).

Cliëntprofielen volwassen dak-en thuislozen

In 2012 zijn er geen volwassen daklozen in de crisisopvang die voldoen aan de criteria van profiel 1, recent dakloos of nog wonend met één licht knelpunt en een hoge mate van zelfredzaamheid en aansluiting bij het normale burgerleven. Bijna een kwart (23%; abs 20) van de cliënten wordt ingedeeld op profiel 6. Zij zijn langdurig thuisloos of geïstitutionaliseerd en hebben een lage zelfredzaamheid en een lage aansluiting bij het normale burgerleven. Bij 13 van hen (15%) is cliëntprofiel 2 van toepassing. Zij zijn recent dakloos met psychosociale problematiek en/ of een ernstig knelpunt. Bij deze groep is sprake van een hoge aansluiting bij het normale burgerleven en een matige zelfredzaamheid. Tien procent (9abs) is ingedeeld bij profiel 4. Het betreft starters in de Nederlandse samenleving. Cliënten die behoren tot dit profiel kenmerken zich door een hoge zelfredzaamheid en een lage aansluiting bij het normale burgerleven. Bij 6 (6%) is profiel 3 van toepassing. Dit zijn mensen die woonden, maar in een afhankelijke positie waren. Ten slotte is bij nog geen 5% (4 abs) sprake van profiel 8. Zij zijn chronisch thuisloos en hebben ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek. Zij kenmerken zich door een matige zelfredzaamheid en een zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven¹⁴.

Figuur 4. Percentage unieke cliënten crisisopvang per profiel (N=87) (Bron: Leger des Heils).

Cliëntprofielen zwerfjongeren

In 2012 zijn 15 zwerfjongeren (dit is 17% van het totaal) ingestroomd in de crisisopvang. Dertien van deze jongeren behoren op basis van hun problematiek tot de vallen-en-opstaan groep. Deze jongeren hebben een matige aansluiting bij de levensgebieden wonen, werken, relaties en identiteit. Het zijn jongeren die steeds weer een hulpverleningstraject in gaan, vervolgens afhaken en zo weer op straat belanden. Er is weinig basis en er is sprake van langdurige complexe multi-problematiek. Zes jongeren behoren tot de zorggroep. Dit zijn jongeren met een slechte aansluiting bij de

¹⁴ Huidige aansluiting bij het normale burgerleven betreft: wonen, werken, relaties en identiteit. In: Snoek, A., Poel, A. van der, & Mheen, D. van der (2008). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam: IVO.

levensgebieden wonen, werken, relaties en identiteit. Het zijn jongeren bij wie de thuisloosheid samengaat met ernstige problematiek, psychiatrisch en/of verslaving.

Cliëntprofielen kwetsbaren

In 2012 zijn 20 personen (23%) ingedeeld bij de profielen van kwetsbaren. Drie van hen behoren op basis van hun problematiek tot de groep kwetsbaren met profiel 2. Bij hen is sprake van langdurige ernstige psychiatrische problematiek. Het zijn mensen met een redelijke zelfredzaamheid die regelmatig een terugval hebben. Eén cliënt is ingedeeld bij profiel 9 en is afkomstig uit overvolle woning. Onder deze doelgroep zijn veel allochtone mensen. Stress kan een rol spelen, waardoor zij zich niet kunnen concentreren op opleiding of werk. Bij 18% (16 abs) is sprake van profiel 10. Dit zijn mensen met een crisis op psychosociaal gebied (chtscheiding, werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, sterfgeval partner of ouders) die in een situatie van thuisloosheid terecht komen. Rouwverwerking en snelle gerichte hulp zijn van belang om het leven weer op orde te krijgen.

Samenvattend kunnen we concluderen dat 60% van de mensen die in 2012 zijn opgevangen in de crisisopvang volwassen dak- en thuislozen zijn. Daarnaast wordt er een aantal zwerfjongeren opgevangen (15%) en 22% van de cliënten behoort tot de groep kwetsbaren.

Bijna 30% (abs 26) heeft een profiel dat zich kenmerkt door een lage zelfredzaamheid. Bij 77% is sprake van een lage aansluiting en bij 23% is sprake van een hoge aansluiting bij het normale burgerleven. Bij bijna 20% (abs 17) van de totale groep is sprake van een matige zelfredzaamheid. Bij 76 % van hen is sprake van een hoge aansluiting bij het normale burgerleven, bij de overige 24% is daarnaast ook sprake van een zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven.

4.5. Conclusies

Er worden in De Herberg en het Nel Banninkhuis geen personen opgevangen die qua problematiek niet behoren tot de doelgroep van de maatschappelijke opvang. In de crisisopvang worden verhoudingsgewijs meer zwerfjongeren (15) opgevangen en personen die qua problematiek passen binnen de profielen van kwetsbaren (20). Verhoudingsgewijs is de problematiek van personen die gebruik maken van de crisisopvang wat lichter van aard. Vijf procent van hen bestaat uit chronisch thuislozen met ernstige psychiatrische en/of verslavingsproblematiek ten opzicht van 40 tot 45% in het Nel Banninkhuis respectievelijk De Herberg.

Wanneer de cliënten van De Herberg en het Nel Banninkhuis met elkaar worden vergeleken zien we grote overeenkomsten tussen hen. In beide voorzieningen is 10 tot 11% van de cliënten recent dakloos met psychosociale problematiek en/of één intensief knelpunt. Ook het percentage cliënten met profiel 8 (chronische dak- en thuislozen met ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek) bedraagt in beide instelling tussen de 40 en 44%. Daarnaast zijn er ook enkele verschillen. In het Nel Banninkhuis bedraagt het percentage cliënten met profiel 6 (langdurig dak-en thuislozen of geïnstitutionaliseerden) bijna 31%, terwijl dit in De Herberg iets minder dan 20% van

haar cliënten uitmaakt. Daarentegen bedraagt het percentage cliënten, die ingedeeld zijn bij profiel 9 (thuislozen die een ernstig gevaar voor zichzelf en/of anderen vormen) in De Herberg 13%. Zij vormen over 2012 nog geen 4% van de populatie in het Nel Banninkhuis. Dit verschil wordt onder andere verklaard met behulp van de beweging van een groep van ongeveer 30 cliënten, die in eerste instantie vanuit het Nel Banninkhuis instroomden bij De Herberg en met een Time-Out terugkeerden naar het Nel Banninkhuis, om uiteindelijk terug te gaan naar De Herberg (zie ook 5.2).

5 Cliëntprofielen en verblijfsduur

In hoofdstuk 4 hebben we een beschrijving gegeven van personen die gebruik maken van de maatschappelijke opvang (crisisopvang, De Herberg en het Nel Banninkhuis). Om dit beeld aan te scherpen worden de cliëntprofielen¹⁵ gecombineerd met de verblijfsduur¹⁶ in de betrokken instellingen. Hiervoor zijn alleen gegevens van het Nel Banninkhuis beschikbaar. Deze gegevens worden niet geëxtrapoleerd over de totale groep. De gegevens zijn echter wel inclusief de groep die vanuit het Nel Banninkhuis is ingestroomd in De Herberg en vanuit De Herberg met een Time Out opnieuw is ingestroomd in het Nel Banninkhuis. De uitkomsten worden per cliëntgroep beschreven.

Tabel 2. Verblijfsduur cliënten per cliëntprofiel (Bron: Leger des Heils).

Cliëntprofiel	Aantal	Gemiddelde	Modus:	Range	Mediaan
1 v dakloos	-	-	-	-	-
2 v dakloos	10	6	2	1-21	4
2 kwetsbaar	4	4	nvt	1-10	-
2 zwerfj	3	49	nvt	1-87	-
3 v dakloos	2	27	nvt	10-44	-
3 zwerfj	1	91	91	-	-
4 v dakloos	7	166	-	1-885	51
4 kwetsbaar	1	2	-	-	-
5v dakloos	1	104	-	-	-
6 v dakloos	26	54	1	1-257	20
7v dakloos	2	4,5	nvt	2-7	-
8 v dakloos	34	130	2	2-959	38,5
9 v dakloos	3	192	-	97-348	145

Uitkomsten zwerfjongeren met profiel 2 en 3

Het combineren van de cliëntprofielen van zwerfjongeren met de verblijfsduur laat zien dat zwerfjongeren met multiproblematiek (profiel 2) die niet na 1 dag vertrekken, een aantal maanden in de opvang blijven (58 en 87 dagen). Dit geldt ook voor een zwerfjongere die behoort tot de zorggroep en 91 dagen in de opvang verblijft.

¹⁵ Er wordt alleen gerapporteerd indien er cliënten met een bepaald profiel gebruik maken van de maatschappelijke opvang.

¹⁶ Hiervoor zijn is alleen gebruik gemaakt van de gegevens van het Leger des Heils. In De Herberg wordt niet geregistreerd op profiel, maar op hoofdproblematiek: GGZ en Verslaving (dubbele diagnose), GGZ, verslaving en psychosociaal.

Uitkomsten cliënten met profiel kwetsbaar 2 en 4

Kwetsbare cliënten met langdurige ernstige psychiatrische problematiek (profiel 2) verblijven relatief kort in de opvang met een minimale verblijfsduur van 1 dag en maximale verblijfsduur van 10 dagen. Ook cliënten met een verstandelijke beperking (profiel 4) verblijven kort in de opvang. De maximale verblijfsduur is 2 dagen.

Uitkomsten volwassen daklozen

De 10 cliënten die recent dakloos zijn met psychosociale problematiek en/of één intensief knelpunt (profiel 2) verblijven kort in de opvang. Hun gemiddelde verblijfsduur is 6 dagen. De kortste verblijfsduur is 1 dag en de langste is 21 dagen. Ook de twee cliënten met een sterk individualistische levensstijl (profiel 7) verblijven kort in de opvang. De een 2 dagen, de ander 7.

Bij de 8 cliënten die in de Nederlandse samenleving starten (profiel 4) zien we flinke verschillen in verblijfsduur. Drie van hen verblijven een week of korter in de opvang, vier tussen de 40 en 90 dagen. Eén cliënt zorg voor een flinke vertekening in het beeld en verblijft 885 dagen in de opvang. Wanneer hiervoor gecorrigeerd wordt bedraagt de gemiddelde verblijfsduur 46 dagen. De cliënt in de resocialisatiefase (profiel 5) verblijft 109 dagen in de opvang.

Bij cliënten die voldoen aan het profiel 6, 8 en 9 zijn relatief grote verschillen in verblijfsduur zichtbaar. Van de 26 cliënten die langdurig thuisloos of geïnstitutionaliseerd zijn (profiel 6), verblijven 11 een week of korter in de opvang, 4 verblijven 10 tot 27 dagen, 4 tussen de 40 en 50 dagen, 2 rond de 135 dagen en 3 tussen de 193 en 258 dagen. Van de 34 chronisch thuislozen cliënten met ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek verblijven er 14 tot maximaal 16 dagen in de opvang. Een groep van 12 cliënten verblijft tussen de 30 en 104 dagen. Twee cliënten verblijven rond de 200 dagen in de opvang en twee meer dan 300 dagen (329-362). De drie thuisloze cliënten die een ernstig gevaar voor zichzelf of anderen zijn verblijven relatief lang in de opvang, respectievelijk 97, 145 en 348 dagen.

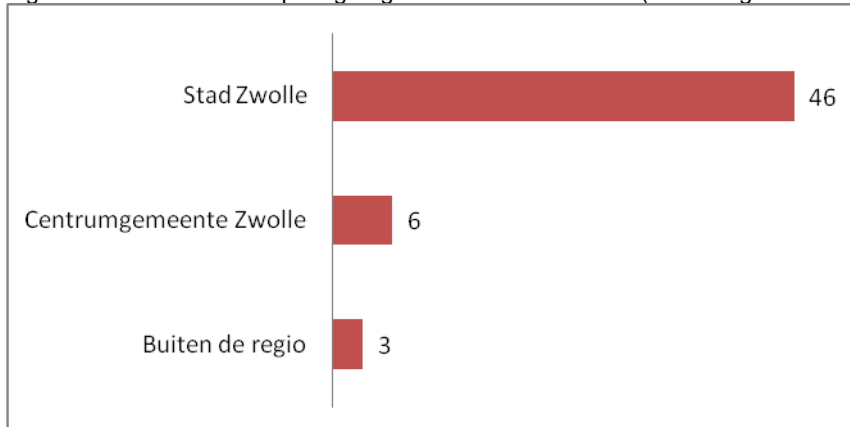
6 Instroom, doorstroom en uitstroom

Om te kunnen bepalen of er maatregelen genomen moeten worden om de instroom in de opvangvoorzieningen in Zwolle te beperken is het belang om inzicht te hebben in de herkomst van cliënten in De Herberg en het Nel Banninkhuis. Door vervolgens inzicht te krijgen in de doorstroom en de uitstroom wordt duidelijk hoe de cliëntenstroom binnen de maatschappelijke opvang verloopt. We constateren dat er vanuit de nachtopvang een bepaalde uitstroom is naar de crisisopvang.

6.1 Instroom in de Crisisopvang

In 2012 zijn 55 cliëntsystemen (deze bestaan uit meerdere personen) ingestroomd in de crisisopvang van het Leger des Heils in Zwolle (zie ook figuur 3). Bijna 84% van hen is

Figuur 5. Instroom crisisopvang Leger des Heils over 2012 (Bron: Leger des Heils)

afkomstig uit de stad Zwolle, 11% uit de centrumgemeentenregio en de resterende 5% is afkomstig van buiten de regio. Deze cliëntsystemen zijn na overleg met de Centrale Toegang en de gemeente geplaatst in de crisisopvang.

6.2. Instroom De Herberg en het Nel Banninkhuis 2012

In deze paragraaf wordt de instroom in De Herberg respectievelijk Het Nel Banninkhuis weergegeven. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de instroom vanuit de ene voorziening naar de andere.

Instroom De Herberg

Het totaal aantal unieke personen wat in 2012 bij De Herberg instroomt is in 2012 253. De totale instroom bedraagt 470. De instroom in De Herberg kan onderverdeeld worden in instroom vanuit Zwolle, vanuit de centrumgemeentenregio Zwolle en instroom vanuit elders of onbekend.

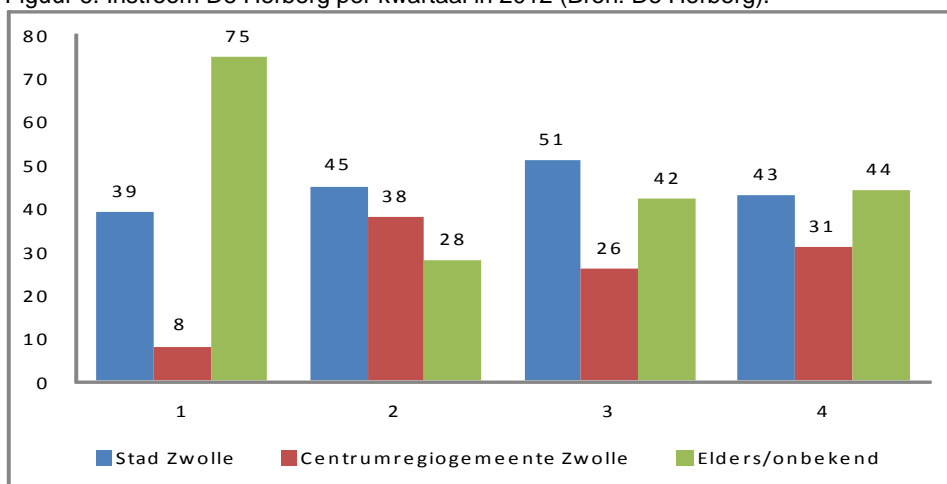
De gemiddelde instroom per kwartaal ligt op 118 personen (range 111-122) en is het hoogst in het eerste kwartaal van 2012. Het merendeel van de cliënten (75) die in het eerste kwartaal instromen hebben herkomst onbekend of stromen in vanuit elders¹⁷. De instroom vanuit Zwolle ligt op 39 en vanuit de centrumgemeentelijke regio op 8. In het tweede kwartaal neemt de instroom vanuit elders of met herkomst onbekend af (van 75 naar 28) ten gunste van de instroom vanuit de centrumgemeente regio, die met 375% stijgt van 8 naar 38. In het derde kwartaal daalt de instroom vanuit de centrumgemeente regio (van 38 naar 26) ten gunste van de instroom vanuit elders of onbekend (van 28 naar 42), een stijging van 66%. In het vierde kwartaal vermindert de instroom vanuit de stad Zwolle met 8 voornamelijk ten gunste van instroom vanuit de centrumgemeente regio (van 26 naar 31).

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat de instroom in De Herberg vanuit Zwolle vrij constant blijft met een gemiddelde van 45 (range 39-51). De afname van de instroom vanuit elders of onbekend is het gevolg van een computerstoring in het eerste kwartaal 2012. Dit zorgt voor een vertekend beeld in het eerste kwartaal. Wanneer de

¹⁷ Als gevolg van een computerstoring is het percentage onbekend onevenredig hoog.

instroom in het eerste kwartaal buiten beschouwing blijft, is de instroom uit Zwolle rond de 40% (range 51-43), de instroom uit de centrumgemeentenregio is 27% (range 26-38) en die vanuit elders bedraagt 32% (range 28-44).

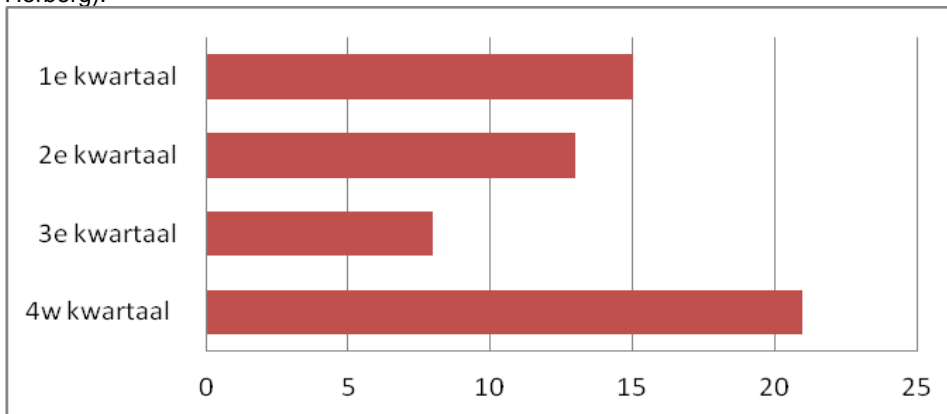
Figuur 6. Instroom De Herberg per kwartaal in 2012 (Bron: De Herberg).

Doorstroom binnen De Herberg

Wanneer mensen instromen in De Herberg worden zij geplaatst in het voorportaal. Na verloop van tijd stroomt een beperkt aantal van hen door naar de nachtopvang in De Herberg (zie figuur 7).

Figuur 7. Doorstroom van voorportaal naar nachtopvang per kwartaal in 2012 (Bron: De Herberg).

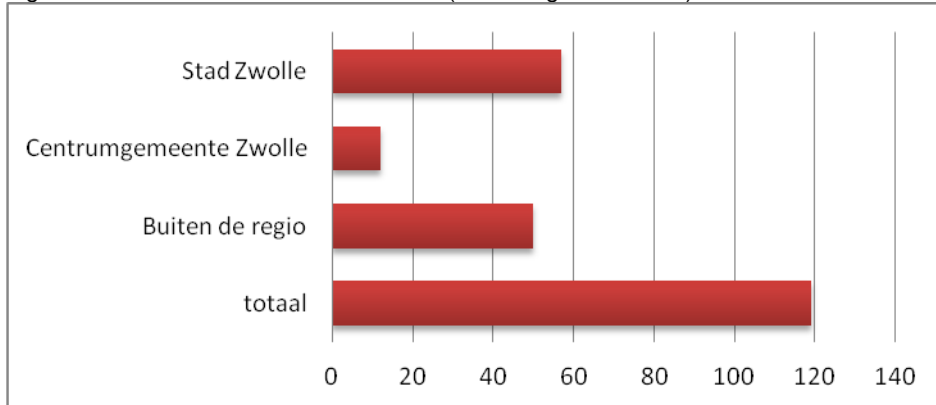
Instroom Nel Banninkhuis

In 2012 zijn er totaal 119 mensen ingestroomd in Nel Banninkhuis. Gezien de ophanden zijnde sluiting van Het Nel Banninkhuis eind 2012 is de instroom van nieuwe cliënten met ingang van juni 2012 gestopt.

Het merendeel van de cliënten die instromen zijn afkomstig uit Zwolle (57). Een beperkt aantal van hen komen uit de centrumgemeenten regio Zwolle (12), 50 stromen in van buiten de regio. Van degenen die instromen vanuit elders vertrekt 66% binnen een

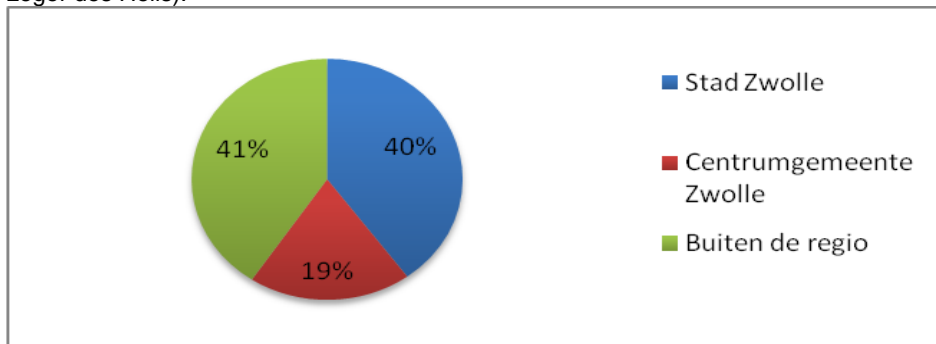
week. Bij de overigen (17) is sprake van bijzondere omstandigheden. Zij verblijven langer in het Nel Banninkhuis (zie ook doorstroom).

Figuur 8. Instroom Nel Banninkhuis 2012 (Bron: Leger des Heils).

Wanneer we naar de herkomst van de totale instroom in de opvang in Zwolle kijken zien we dat de instroom vanuit de stad Zwolle en vanuit elders of onbekend vrijwel gelijk is (zie figuur 9).

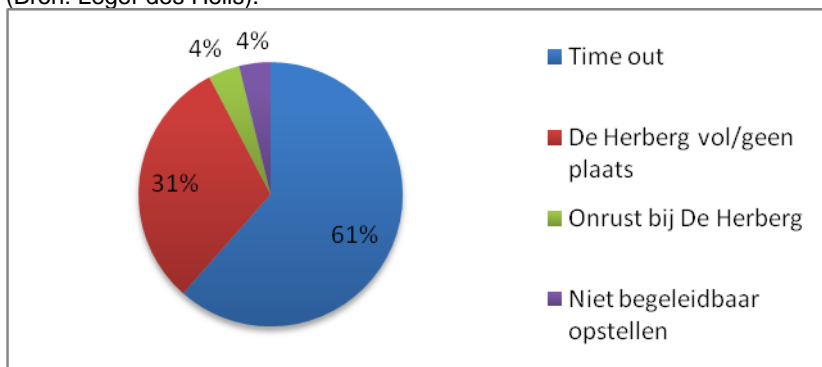
Figuur 9. Herkomst instroom De Herberg en Het Nel Banninkhuis 2012 (Bron: De Herberg en Leger des Heils).

Instroom vanuit De Herberg naar het Nel Banninkhuis en vice versa

In 2012 zijn er totaal 30 cliënten uitgewisseld tussen De Herberg en het Nel Banninkhuis. Vier van hen zijn vanuit het Nel Banninkhuis ingestroomd in De Herberg

Figuur 10. Instroom vanuit De Herberg naar Het Nel Banninkhuis inclusief reden van instroom (Bron: Leger des Heils).

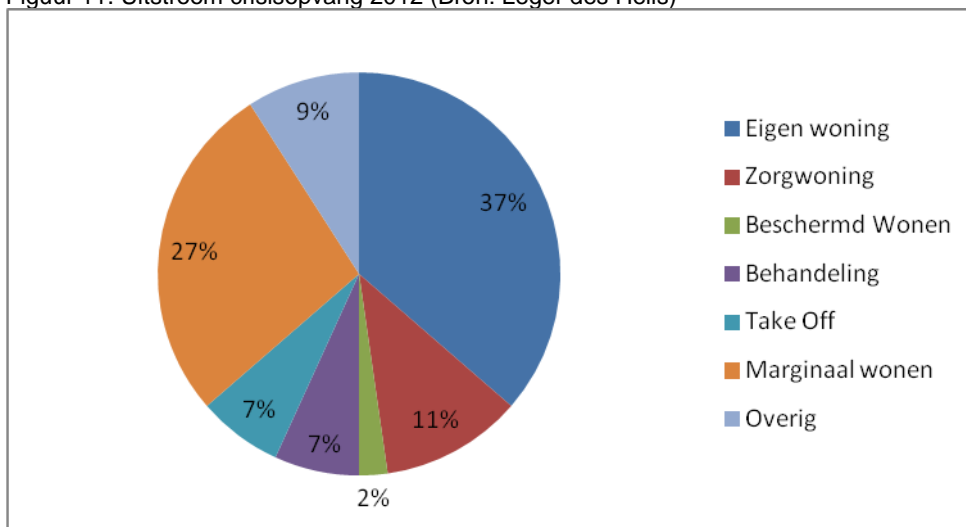

als gevolg van de ophanden zijnde sluiting of wegens plaatsgebrek. Omgekeerd bedraagt de instroom vanuit De Herberg 26 personen (zie ook figuur 7). Het merendeel van hen (61%, abs 16) stroomt in met een Time- Out. De helft van hen keert na verloop van tijd terug. De overigen verblijven nog in het Nel Banninkhuis. Van 8 personen die instromen omdat De Herberg vol is zijn er alsnog 6 ingestroomd bij De Herberg.

6.3. Uitstroom crisisopvang 2012

De totale uitstroom uit de crisisopvang bedraagt in 2012 44 cliëntsystemen. 36% (16) stroomt uit naar een eigen woning, zelfstandig of met begeleiding. Bij 27% wordt de hulpvraag opgelost met behulp van het eigen netwerk (marginaal wonen bij familie of vrienden in huis). Nog geen 12% stroomt uit naar een zorgwoning met begeleiding. Deze woning staat op naam van het Leger des Heils en wordt na een bepaalde periode, wanneer het goed gaat met het gezin, 'omgeklapt' en komt op naam van de hoofdbewoner. Negen procent stroomt uit naar detentie of keert terug naar het AZC. Bijna 7% stroomt uit naar behandeling en beschermd wonen (1). Daarnaast stroomt bijna 7% uit naar Take Off, een jongerenopvang met ambulante begeleiding.

Figuur 11. Uitstroom crisisopvang 2012 (Bron: Leger des Heils)

6.4. Uitstroom De Herberg en het Nel Banninkhuis 2012

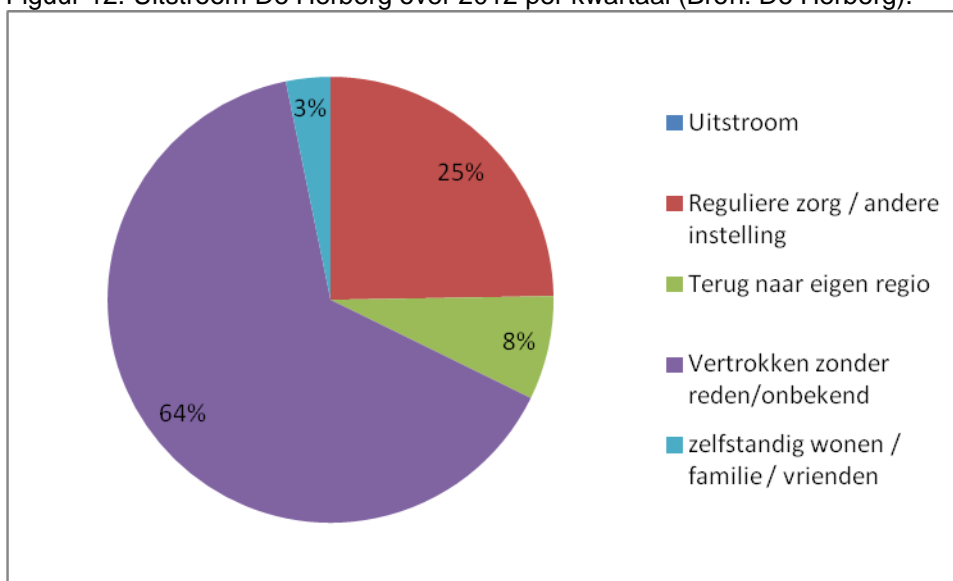
In deze paragraaf wordt de uitstroom uit De Herberg en het Nel Banninkhuis over 2012 weergegeven. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de instroom van de voorzieningen onderling.

De Herberg

De totale uitstroom bedraagt in 2012 369. Dit zijn 216 unieke personen. De gemiddelde uitstroom per kwartaal ligt op 92 (range 98 – 86). Bij de uitstroom wordt onderscheid

gemaakt in uitstroom naar reguliere zorg of een andere instelling, uitstroom naar de eigen regio, vertrokken zonder reden of reden onbekend, uitstroom naar zelfstandig wonen, naar familie of vrienden. Het merendeel van de mensen die in 2012 uitstroomt, is vertrokken zonder reden of reden onbekend (zie ook figuur 12). Een kleiner deel stroomt uit naar reguliere zorg of andere instellingen en naar zelfstandig wonen of familie/vrienden. Een deel van hen stroomt terug naar de eigen regio.

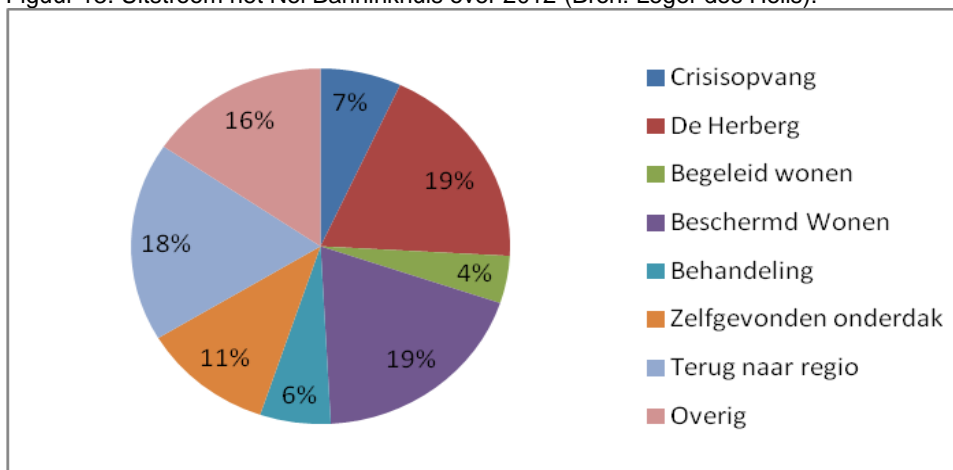
Figuur 12. Uitstroom De Herberg over 2012 per kwartaal (Bron: De Herberg).

Het Nel Banninkhuis

De totale uitstroom uit Het Nel Banninkhuis bedraagt in 2012 116. Het merendeel (29%) van de uitstroom is naar een vervolgvoorziening (behandeling, beschermd wonen of begeleid wonen). Een haast even grote groep (26%) stroomt uit naar een andere maatschappelijke opvang voorziening (De Herberg 22 en Crisisopvang 8). Een relatief grote groep stroomt uit naar de eigen regio (21) of naar zelf gevonden onderdak (13).

Figuur 13. Uitstroom het Nel Banninkhuis over 2012 (Bron: Leger des Heils).

Tenslotte zien we een groep van 18 mensen van wie het onbekend is waar zij naartoe uitstromen, een aantal raakt gedetineerd en een enkeling verkiest buiten te slapen¹⁸. Wanneer we kijken naar de uitstroom naar vervolgvorzieningen zien we dat het merendeel uitstroomt naar beschermd wonen (22), een deel naar behandeling (7) en een relatief klein deel naar begeleid wonen (5). Een klein deel van de mensen stroomt uit naar begeleid wonen (5).

6.5. Conclusies

In 2012 zijn in de crisisopvang 55 cliëntsystemen (bestaand uit meerdere personen) ingestroomd. Het merendeel van deze cliëntsystemen is afkomstig uit Zwolle, een aantal uit de regio en een beperkt gedeelte van buiten de regio. De uitstroom bedraagt 44 cliëntsystemen. Het merendeel (48%) stroomt uit naar een woning al dan niet met begeleiding. Bijna 27% lost de huisvestingsvraag op in het eigen netwerk. Koppeling van de instroom aan de uitstroom laat een redelijke beweging zien. Toch worden door de vastzittende woningmarkt de afspraken over doorstroom (na 3 maanden) niet gehaald.

In 2012 zijn in totaal 372 unieke personen ingestroomd bij De Herberg en het Nel Banninkhuis samen. Een aantal van hen zijn meerdere keren per jaar in- en uitgestroomd. We constateren dat het merendeel van deze mensen afkomstig is uit de stad Zwolle (38% bij De Herberg en 48% bij het Nel Banninkhuis), maar dat een bijna even zo grote groep afkomstig is van elders (42% bij het Nel Banninkhuis en 40% bij De Herberg). Daarnaast is er een groep van ongeveer 30 personen die vanuit De Herberg instroomt in het Nel Banninkhuis en vice versa. Het merendeel van hen stroomt in het Nel Banninkhuis met een Time-Out (61%). De helft van deze mensen keert na verloop van tijd terug naar De Herberg.

Vergelijking van de uitstroom van De Herberg met de uitstroom van het Nel Banninkhuis laat een aantal verschillen zien. Bij het merendeel van de cliënten die uitstromen uit De Herberg (62%) is onbekend waarnaar zij uitstromen. Bij het Nel Banninkhuis ligt dit op 16%. De uitstroom naar reguliere zorg of een vervolgvorziening ligt bij het Nel Banninkhuis hoger dan De Herberg (29% respectievelijk 21%). Ook de uitstroom naar de eigen regio is bij het Nel Banninkhuis hoger dan bij De Herberg (21% ten opzicht van 8%). De uitstroom naar zelf gevonden onderdak (eigen woonruimte of bij vrienden/familie) is bij beiden ongeveer gelijk (De Herberg: 9%, het Nel Banninkhuis: 11%).

Koppeling van de instroom aan de uitstroom laat een behoorlijke beweging in beide voorzieningen zien. De uitstroom van het Nel Banninkhuis ligt in 2012 hoger dan de instroom (119-116). Aangezien een relatief groot gedeelte van hen uitstroomt naar De Herberg ligt het voor de hand aan te nemen dat dit het gevolg is van de voorgenomen sluiting van het Nel Banninkhuis per 31 december 2012. Bij De Herberg stromen in

¹⁸ Op de slaaplijst van de Centrale Toegang (5-2-2013) is een groep van 16 mogelijke buitenslapers opgenomen. Van 6 mensen is het bekend dat zij buiten slapen en waar dat is, 2 mensen slapen wisselend bij kennissen of vrienden, van 6 mensen is onbekend waar zij slapen. Een aantal komt of en toe in de opvang.

2012 gemiddeld 53% van de mensen meer dan 1 keer per jaar in en dat 58% van de mensen die in 2012 uitstromen dit vaker doen dan 1 keer per jaar.

7 Instroom, doorstroom en uitstroom en de woonladder

Een van de twee hoofdvragen van het onderzoek betreft Inzicht in instroom, doorstroom en uitstroom in relatie met de treden van de woonladder. In dit hoofdstuk wordt de instroom en uitstroom van de maatschappelijke opvang, inclusief crisisopvang geduid in termen van de woonladder. De term woonladder werd in 2005 werd door de Kamerleden Verdaas & Veenendaal geïntroduceerd om aan te geven dat er treden missen tussen een leven op straat en zelfstandig wonen. In de woonladder kunnen de volgende treden worden onderscheiden (van boven naar beneden):

- Zelfstandig wonen: normale woonvormen, eigen woning
- Begeleid wonen: zelfstandig wonen (extern) met (beperkte) woonbegeleiding. Bv zorgwoningen.
- Begeleid wonen: zelfstandig wonen (extern) met (beperkte) woonbegeleiding. In Zwolle woningen van de crisisopvang en Take Off.
- Beschermd wonen: woonvormen met eigen kamer of wooneenheid met intensieve (groeps)begeleiding en toezicht. Bv RIBW Van Walsumlaan, RIBW IJssel Vecht.
- Langdurige opvang: 24-uurs opvang, sociaal pensions, klinische opnames GGz. Bv sociaal pension De Herberg, Hostel van Tactus.
- Laagdrempelige opvang: nachtopvang en wisselende opvang (maatschappelijke opvang, familie, vrienden).
- Buitenslapers, geen contact met de maatschappelijke opvang, zorgwekkende zorgmijders.

De feitelijk daklozen bevinden zich op de onderste twee treden van de woonladder, terwijl de residentieel daklozen in de derde en vierde treden zitten (langdurige opvang betreft opvang langer dan 9 maanden). De potentieel daklozen bevinden zich bovenaan de woonladder. Bij hen is de kans aanwezig dat zij zichzelf zonder begeleiding niet staande kunnen houden en daardoor het risico lopen hun woning kwijt te raken. Voor een deel van de doelgroep is het niet haalbaar om bovenaan de ladder terecht te komen. Dit hoeft geen probleem te vormen. Zij kunnen zich prima redden in een beschermende woonvorm of in een zelfstandige woonruimte met begeleiding. Voor hen is stabilisatie op de betreffende trede het doel.

7.1. Instroom, doorstroom en uitstroom maatschappelijke opvang en de woonladder

Instroom in relatie tot de woonladder

Wanneer we de instroom in de maatschappelijke opvang (crisisopvang, De Herberg en het Nel Banninkhuis) duiden in termen van de woonladder geven Leger des Heils en De Herberg aan dat het merendeel van de cliënten instroomt vanuit een situatie van

marginaal wonen bij familie en vrienden en daarmee vanuit de een na onderste zesde trede: laagdrempelige opvang.

Op de slaaplijst van de Centrale Toegang van 5 februari 2013 staan 16 mogelijke buitenslapers vermeld. Zij bevinden zich in de onderste trede van de woonladder.

Uitstroom crisisopvang

We zien dat 37% van de mensen uit de crisisopvang uitstroomt naar de hoogste (eerste) trede van de woonladder: zelfstandig wonen. Maar liefst 27% komt de crisisopvang binnen vanuit een situatie van marginaal wonen en vindt een oplossing in het eigen netwerk waarbij zij opnieuw marginaal wonen (een na onderste trede). Achttien procent stroomt uit naar de tweede trede van boven in een vorm van begeleid wonen in een zorgwoning of naar Take Off (jongeren). Eén persoon stroomt uit naar vierde trede van de woonladder: beschermd wonen.

Uitstroom De Herberg

In de uitstroomcijfers van De Herberg wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere zorg/andere instelling en zelfstandig wonen, wonen bij familie en vrienden. Er wordt daarom volstaan met een grofmazige duiding in termen van de woonladder. Twintig procent stroomt uit naar de vijfde (langdurige opvang), vierde (beschermd wonen) en derde trede van de woonladder (begeleid wonen). Iets meer dan 9% stroomt uit naar marginaal wonen bij familie en vrienden (zesde trede van de woonladder) en zelfstandig wonen (eerste trede van de woonladder). Van de overigen (71%) kan geen duiding in termen van de woonladder gegeven worden. Zij stromen uit naar elders/onbekend of naar de eigen regio (zie ook H6).

Uitstroom Nel Banninkhuis

In 2012 stroomt 19% uit naar De Herberg en daarmee naar de zesde trede van de woonladder: nachtopvang en wisselende opvang. 11% stroomt uit naar een vorm van begeleid wonen (7% naar de crisisopvang, een vorm van begeleid wonen) en 4% naar begeleid wonen en daarmee naar de tweede trede van de woonladder. Ongeveer een vijfde stroomt uit naar de vierde trede van de woonladder beschermd wonen. Zes procent stroomt uit naar behandeling en daarmee naar de vijfde trede. In 2012 stroomt 11% uit naar zelf gevonden onderdak. Dit kan een vorm van marginaal wonen (bij familie of vrienden) zijn (zesde trede van de woonladder) of zelfstandig wonen zijn (eerste trede van de woonladder).

7.2. Conclusies

De uitstroom vanuit De Herberg wordt te grofmazig geregistreerd om te kunnen duiden in termen van de woonladder. Wanneer we de uitstroom van de crisisopvang en het Nel Banninkhuis samenvoegen (N=95) zien we dat 17% uitstroomt naar zelfstandig wonen. Deze mensen zijn allen afkomstig uit de crisisopvang. Bijna 15% stroomt uit naar de tweede en derde trede van de woonladder (zelfstandig wonen met beperkte woonbegeleiding). 24% procent stroomt uit naar de vierde trede van de woonladder beschermd wonen. Op 1 na stromen zij uit bij het Nel Banninkhuis.

11% (7 het Nel Banninkhuis , 3 crisisopvang)stroomt uit naar de vijfde trede van de woonladder in langdurige opvang (behandeling). Eenderde stroomt uit naar de zesde trede van de woonladder in andere laagdrempelige opvang.

8 Conclusies benodigde capaciteit: beperken instroom, bevorderen uitstroom

De tweede hoofdvraag van het onderzoek betreft Inzicht in de benodigde capaciteit voor de nachtopvang van dak- en thuislozen voor de regio Zwolle. Om te kunnen bepalen wat de benodigde capaciteit aan nachtopvang is wordt de analyse van de instroom gecombineerd met verblijfsduur in de opvang. Op basis van het beeld dat ontstaat worden een aantal aanbevelingen gedaan om te instroom te beperken (zie paragraaf 8.1.). In paragraaf 8.2. wordt ingegaan op de vraag of de gewenste uitstroom gerealiseerd wordt en of hierbij onderscheid gemaakt dient te worden tussen de verschillende cliëntprofielen binnen de maatschappelijke opvang in Zwolle. Snoek en collega's (2008) hebben inzichtelijk gemaakt welke uitstroombmogelijkheden per profiel van toepassing zijn. Door deze uitkomsten naast de gerealiseerde uitstroom in 2012 te leggen worden eventuele belemmerende factoren inzichtelijk. Op basis van de uitkomsten hiervan worden een aantal aanbevelingen gegeven voor de oplossing ervan.

8.1. Beperken instroom

In de crisisopvang is 95% van de instroom afkomstig uit Zwolle of de centrumgemeentenregio. Wanneer we kijken naar de herkomst van de mensen die instromen in De Herberg en het Nel Banninkhuis zien we dat maar liefst 41% afkomstig is van buiten de regio of herkomst onbekend. Beide instellingen geven aan dat er een grote groep mensen is die een of twee nachten gebruik maakt van de opvang. Van deze mensen wordt alleen de naam (en of geboortedatum) geregistreerd. Vergelijking van de instroom in het Nel Banninkhuis met de verblijfsduur laat zien dat 64% (abs. 36) van de mensen die in 2012 van buiten of elders instroomden korter dan 1 week in de opvang verblijven. Het merendeel van hen (19) verblijft een tot twee nachten. Inzicht in de hulpvraag van deze groep ontbreekt. In overleg met de Centrale Toegang en de gemeente krijgen een aantal mensen van buiten de regio wegens schrijnende omstandigheden toestemming om tijdelijk in de opvang in Zwolle te verblijven. In Het Nel Banninkhuis betreft dit ongeveer een derde van de totale instroom van buiten de regio. Ook de groep van 8 uitgeprocedeerde asielzoekers en illegalen valt in de categorie buiten de regio of onbekend.

De relevante vraag in dit kader is of het mogelijk is de instroom van de nachtopvang te beperken. We hebben geconstateerd dat bij alle mensen die worden opgevangen in De Herberg en in het Nel Banninkhuis ingedeeld kunnen worden in een van de negen profielen van volwassen dak- en thuislozen. Bijna 80% van de cliënten uit De Herberg en het Nel Banninkhuis heeft een profiel met een lage tot zeer lage aansluiting op het

normale burgerleven in combinatie met een matige tot lage zelfredzaamheid. Zij verblijven vaak langer in de opvang, met een uitschieter tot 2,5 jaar. Tegelijkertijd wordt geconstateerd er een relatief grote instroom is van mensen met een onbekende herkomst. 64% van hen verblijft korter dan een week in de opvang. Van deze groep ontbreekt inzicht in de herkomst en hulpbehoefte.

Aanbevelingen

- Afspraken om van iedereen die instroomt niet alleen naam, maar ook geboortedatum en zo mogelijk burgerservicenummer te registreren, maakt onderzoek naar de herkomst en hulpbehoefte van deze groep mogelijk. Dit kan aanknopingsmogelijkheden bieden om de instroom in de opvang te beperken.
- De komende jaren wordt actief ingezet op preventie om de instroom in de maatschappelijk opvang te laten afnemen. Hiervoor wordt op dit moment op diverse thema's samengewerkt door de gemeente Zwolle, maatschappelijke partners, woningbouwcorporaties en regiogemeenten. Het onderzoek 'invulling regionale woonladder¹⁹' wordt als uitgangspunt genomen om tot een strategische aanpak te komen om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen.
- Daarnaast onderzoekt de gemeente Zwolle samen met maatschappelijke partners mogelijkheden om alternatieve woonvoorzieningen te realiseren om de instroom van de maatschappelijke opvang te beperken. Zo wordt het principe van 'Housing First' verkend waarbij wordt ingezet op het zelfstandig wonen van mensen uit de maatschappelijke opvang zonder behandelvoorwaarden vooraf met ambulante (woning) begeleiding. Aangezien voor recent daklozen met psychosociale problematiek een aanbod bestaat in de crisisopvang lijkt het Housing First concept met name geschikt voor langdurig thuislozen of geïnstitutionaliseerden met een individualistische levensstijl.

8.2. Bevorderen uitstroom

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de vraag of er ten behoeve van de uitstroom onderscheid gemaakt moet worden tussen verschillende groepen en uitstroombmogelijkheden per groep. Snoek en collega's (2008) hebben inzichtelijk gemaakt welke uitstroombmogelijkheden per profiel van toepassing zijn. Door deze uitkomsten naast de gerealiseerde uitstroom in 2012 te leggen worden eventuele belemmerende factoren inzichtelijk. Op basis van de uitkomsten hiervan worden een aantal aanbevelingen gegeven voor de oplossing ervan.

In onderstaand schema wordt duidelijk dat er in 2012 bij 57% van de cliënten in de maatschappelijke opvang behoefte is aan allerlei vormen van zelfstandig wonen met en zonder begeleiding. De uitstroombcijfers van de crisisopvang in 2012 laat zien dat iets minder dan de helft van de cliënten uitstroombt naar een eigen woning of zorgwoning. Wanneer we in beschouwing nemen dat 27% een oplossing voor de woonproblematiek

¹⁹ Fokkens, S.X. (2012) Onderzoek en advies nadere invulling regionale woonladder. Regio's IJsselvecht en Noordwest-Veluwe- Leusden: BMC.

vindt in het eigen netwerk ligt het voor de hand te constateren dat de behoefte aan beschikbare woningen nog groter is.

Tabel 3. Overzicht uitstroombmogelijkheden per cliëntprofiel (N= 206). Bron: Leger des Heils, De Herberg)

Cliëntprofiel	Aantal in MO ²⁰	Mogelijkheden uitstroom ²¹
1 Recent dakloos + licht knelpunt	0	Zelfstandig wonen zonder begl.
2 Recent dakloos + psychosociale problematiek of 1 intensief knelpunt	30	Zelfstandig wonen zonder begel. Zelfstandig wonen met begeleiding Alternatieve woonvormen
3 Mensen die in een afhankelijke positie woonden	11	Zelfstandig wonen zonder begl Zelfstandig wonen met begl op 1 leefgebied
4 Starters in de Nederlandse samenleving	16	Zelfstandig wonen zonder begl.
5 Thuislozen in resocialisatiefase	1	Zelfstandig wonen zonder begl Zelfstandig wonen met begeleiding Alternatieve woonvormen
6 Langdurig thuislozen of geïnstitutionaliseerden	59	Zelfstandig wonen zonder begl Zelfstandig wonen met begeleiding Alternatieve woonvormen
7 Mensen met een sterk individualistische levensstijl	8	Gedogen zelfgekozen slaappleaatsen Alternatieve woonvormen Zelfstandig wonen met/ zonder begeleiding
8 Chronisch thuislozen met ernstige psychiatrische of verslavingsproblematiek	69	Intensief beschermd groepswonen 24 uren begeleiding Groepswonen (woon)begeleiding al dan niet voor ouderen
9 Thuislozen die een ernstig gevaar voor zichzelf en/of anderen zijn	12	Beveiligd wonen in detentieachtige setting Intensief beschermd groepswonen met 24 uren begeleiding

Op basis van de cliëntprofielen in het Nel Banninkhuis wordt geconstateerd dat er bij 53% van de cliënten behoefte is aan zelfstandig wonen al dan niet met begeleiding. Dit

²⁰ Dit is het totaal van De Herberg (n= 69), het Nel Banninkhuis (n=85) en de cliënten in de crisisopvang met een profiel van volwassen daklozen (n=52)

²¹ Snoek, A., Poel, A. van der, & Mheen, D. van der (2008). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam: IVO.

zijn mensen met de cliëntprofielen 2, 3, 4, 5 en 6 (zie tabel 3). Dit zijn mensen met een lage tot hoge aansluiting bij het normale burgerleven in combinatie met een lage of matige zelfredzaamheid. Alleen de starters in de Nederlandse samenleving combineren een hoge zelfredzaamheid met een lage aansluiting bij het normale burgerleven. De uitstroomcijfers over 2012 laten zien dat slechts 11% uitstroomt naar zelfstandig (begeleid) wonen (inclusief crisisopvang). Er zijn nu geen alternatieve woonvormen voor mensen die voldoen aan profiel 5, 6 en 7 beschikbaar. Bij deze groep zien we een verhoudingsgewijs lange verblijfsduur in de opvang, met een uitschieter van 885 dagen.

Op basis van de profielindeling heeft 40% van de cliënten in het Nel Banninkhuis behoefte aan beschermd wonen. Dit zijn mensen met profiel 8, die gekenmerkt worden door een matige zelfredzaamheid en een zeer lage aansluiting bij het normale burgerleven. De uitstroomcijfers over 2012 laten zien dat slechts 19% is uitgestroomd naar beschermd wonen. De instellingen geven aan dat de uitstroom uit beschermde woonvoorzieningen stagneert als gevolg van een gebrek aan uitstroombmogelijkheden in de vorm van zelfstandig wonen met en zonder begeleiding of alternatieve woonvormen. Daarnaast heeft het zorgkantoor aangekondigd de capaciteit aan deze woonvoorzieningen te gaan beperken door afbouw van de ZZP's²² 1 tot en met 3. Dit is terug te zien in de verhoudingsgewijs lange verblijfsduur van cliënten met profiel 8 in de opvang met een gemiddelde verblijfsduur van 130 dagen, met een uitschieter van maar liefst 959 dagen. Ook cliënten die een gevaar voor zichzelf of anderen zijn (profiel 9) hebben behoefte aan beschermd of beveiligd wonen. Momenteel zijn er voor beveiligd wonen in Zwolle geen voorzieningen en moet voor deze cliënten gebruik gemaakt worden van de beschermd woonvoorzieningen. Ook deze groep heeft verhoudingsgewijs een lange verblijfsduur in de opvang van 192 dagen.

Aanbevelingen

- Voor een gedeelte van de mensen die vanuit de crisisopvang een oplossing voor hun woonproblematiek binnen het eigen netwerk vindt (25%) kan een woonhotel een goede tijdelijke oplossing bieden. Dit geldt met name voor mensen die na een scheiding op straat komen te staan, geen begeleidingsbehoefte hebben en goed in staat zijn zelf een geschikte woning te vinden.
- De komende jaren wordt actief ingezet op preventie om de instroom in de maatschappelijk opvang te laten afnemen. Hiervoor wordt op dit moment op diverse thema's samengewerkt door de gemeente Zwolle, maatschappelijke partners, woningbouwcorporaties en regiogemeenten. Het onderzoek 'invulling regionale woonladder²³' wordt als uitgangspunt genomen om tot een strategische aanpak te komen om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen.
- Daarnaast onderzoekt de gemeente Zwolle samen met maatschappelijke partners mogelijkheden om alternatieve woonvoorzieningen te realiseren om de instroom van de maatschappelijk opvang te beperken. Zo wordt het principe van 'Housing First' verkend waarbij wordt ingezet op het zelfstandig wonen van

²² Zorg Zwaarte Pakket

²³ Fokkens, S.X. (2012) Onderzoek en advies nadere invulling regionale woonladder. Regio's IJsselvecht en Noordwest-Veluwe- Leusden: BMC.

mensen uit de maatschappelijke opvang zonder behandelvoorwaarden vooraf met ambulante (woon) begeleiding. Het Housing First concept is met name geschikt voor langdurig thuislozen of geïnstitutionaliseerden met een individualistisch levensstijl.

- Er is behoefte aan meer alternatieve woonvormen. Met name voor mensen met een sterk individualistische levensstijl die ongeschikt zijn voor groepswoon.
- Er is grote behoefte aan woningen voor zelfstandig of zelfstandig wonen met begeleiding, maar ook om doorstromen in de beschermd woonvoorzieningen op gang te brengen. Uitbreiding van deze voorzieningen is niet aan de orde aangezien het zorgkantoor heeft aangegeven tot een bepaalde vermindering te willen komen. Mogelijk kunnen de regiogemeenten een rol spelen in de beschikbaarstelling van passende woningen om zo de druk op de woningmarkt in Zwolle te verminderen.

8.3. Benodigde capaciteit nachtopvang

Geconstateerd wordt dat op dit moment de resultaten van inspanningen om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen onvoldoende zijn om de capaciteit in de maatschappelijke opvang te verminderen. Er wordt geconstateerd dat de uitstroombmogelijkheden zowel op het gebied van beschermd wonen als op het terrein voor zelfstandig wonen al dan niet met begeleiding onvoldoende zijn gelet op huidige populatie van de opvang. We zien dat een deel van de capaciteit wordt bezet door groepen die meer op hun plaats zijn in andere vormen van opvang. Denk hierbij aan dak – en thuislozen, die verpleegbehoefte hebben of kampen met zeer ernstige psychische en gedragsproblemen. Voor sommige mensen lijkt de opvang een permanente woonvoorziening geworden, terwijl de maatschappelijke opvang tot taak heeft het tijdelijk bieden van onderdak.

Voorts betreft het mensen die onnodig lang blijven, omdat de doorstroming in de goedkope, betaalbare woningvoorraad stopt als gevolg van de stagnatie in de woningbouw en vrijkomende woningen onvoldoende (bij voorrang) aan hen worden toegewezen door gemeenten/corporaties.

Vervolgens is er een relatief grote groep die kort in de opvang verblijft en waar geen nadere gegevens van bekend zijn. Hun hulpbehoefte is niet onbekend waardoor er geen gerichte preventieve maatregelen voor deze groep genomen kan worden. Het is mogelijk dat zij zich later opnieuw melden bij de maatschappelijke opvang na een periode van verdere marginalisering.

In 2012 is de voorgenomen capaciteitsvermindering van de nachtopvang niet gerealiseerd. De maatregelen om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen hebben voorlopig nog geen effect aangezien zij nog volop in ontwikkeling zijn. Een groep van ongeveer 30 cliënten die oorspronkelijk vanuit het Nel Banninkhuis zijn ingestroomd bij De Herberg zijn opnieuw uitgewisseld met het Nel Banninkhuis. De instellingen constateren op basis van het aantal cliënten dat met een Time-Out vanuit De Herberg Het Nel Banninkhuis instromen er zeker gemiddeld 3 tot 6 plaatsen met mogelijkheid tot een bepaalde spreiding als Time- Out voorziening nodig zijn.

Datum
Titel

17 maart 2013
Onderzoek capaciteit nachtopvang

De bedbezetting van De Herberg, die in januari 2013 ondanks extra capaciteit van 15 bedden, opnieuw boven haar maximale bezetting is, pleit er voor om de extra capaciteit in De Herberg van 15 bedden tot eind 2014 te handhaven en om in combinatie met een beperkte Time Out voorziening (gemiddeld 3-6 plaatsen) tot maximaal 12 plaatsen te realiseren voor de opvang van piekbelasting in De Herberg. Ondanks het feit dat we constateren dat de instroom vanuit de regio in de maatschappelijke opvang in Zwolle toeneemt wordt voorgesteld deze beide functies in Zwolle te combineren. Om zo op korte termijn op een efficiënte en effectieve wijze invulling te geven aan piekbelasting van nachtopvang zonder dat dit een te groot beslag legt op de financiële middelen. Ook wordt versnippering van inzet voorkomen.

Bijlage 1 Cliëntprofielen volwassen dak- en thuislozen

Snoek en collega's²⁴ hebben verschillende soorten cliëntprofielen opgesteld. De verschillende cliëntprofielen worden van elkaar onderscheiden door combinatie van de mate van aansluiting bij de leefgebieden wonen, werken, relaties en identiteit met de mate van zelfredzaamheid. Per profiel wordt een afbakening van groepen gemaakt waarbij zoveel mogelijk 'dezelfde' cliënten in een profiel zijn gevat en waarbij de verschillen tussen de groepen cliënten per profiel zo groot mogelijk zijn gemaakt (zie ook bijlage 1). Per cliëntprofiel wordt inzichtelijk gemaakt waar de doelgroep zich bevindt, wat de aard en zwaarte van de problematiek is, de hulpvraag en begeleiding worden in beeld gebracht, evenals de mogelijkheden voor doorstroom in de MO en de risico's.

Cliëntprofiel 1

Recent daklozen met 1 licht knelpunt

Doel: in standhouden van aansluiting met het burgerleven en van zelfredzaamheid.

Hulp: moet snel op gang komen, mensen hebben lichte begeleiding nodig om op de rails te blijven of te komen.

Doelgroep MO: mensen die lichte of acute begeleiding nodig hebben vanwege lichte crisis op 1 leefgebied of vanwege lichte verstandelijke of lichamelijke beperking.

Problematiek: enkelvoudige zware problematiek. Lichamelijke gezondheid is variabel.

Dagbesteding: geen probleem.

Hulp: mensen hebben lichte begeleiding nodig om op te rails te komen of te blijven.

Voorbeelden profiel 1

Mensen die na lichte crisis (bv scheiding) tijdelijk begeleiding nodig hebben. Mensen met licht verstandelijke beperking die hulp krijgen bij financiën.

Cliëntprofiel 2

Recent daklozen met psychosociale problematiek en/of 1 intensief knelpunt.

Doel: in stand houden aansluiting met het burgerleven, versterken van zelfredzaamheid.

Doelgroep: mensen met veel woonervaring, die acuut intensieve begeleiding nodig hebben op 1 leefgebied. Er kunnen problemen op meerdere leefgebieden zijn, maar er is 1 hoofdprobleem.

Problematiek: enkelvoudige zware problematiek. Lichamelijke gezondheid of verstandelijke beperking variabel.

Dagbesteding: geen probleem.

Hulp: moet snel op gang komen, cliënten hebben intensieve begeleiding nodig om op de rails te komen/ te blijven.

Voorbeelden profiel 2

Bijvoorbeeld mensen die hun woning verlaten hebben omdat er een specifiek knelpunt was zoals verslaving, acute (beheersbare) psychiatrie, huiselijk geweld (daders en

²⁴ Snoek, A., Poel, A. van der, Mheen, D. van der (2008). Ontwikkeling en toetsing van cliëntprofielen ter bevordering van de doorstroom in de maatschappelijke opvang. Rotterdam:IVO.

slachtoffers). Mensen die uit huis gezet zijn wegens overlast of schulden en zich inzetten voor een tweede kans.

Cliëntprofiel 3

Mensen die wel wonen, maar in een afhankelijke positie waren

Doel: in stand houden van de aansluiting met het burgerleven, versterking van zelfredzaamheid.

Doelgroep: mensen die langdurig gewoond hebben, geïntegreerd zijn in de samenleving, maar altijd hebben gefunctioneerd in een afhankelijkheidspositie: afhankelijk van partner, van ouders of een andere huisgenoot.

Problematiek: hanteerbare, complexe problematiek. Psychische gezondheid, wonen, sociale contacten, financiën/administratie, ADL²⁵ en opvoedverantwoordelijkheid kan onderdeel van problematiek zijn. Verstandelijke beperking variabel.

Dagbesteding: geen probleem.

Hulp: moet snel op gang komen. De hulpvraag betreft vergroten zelfredzaamheid, relatiehulp, rouwverwerking. Er is een duidelijke hulpvraag. De hulpvraag van de cliënt komt over het algemeen overeen met de inschatting van de hulpverlener.

Voorbeelden profiel 3.

Mannen die alleen komen te staan voor wie woonvaardigheden als koken en schoonmaken problematisch zijn. Eenzaamheid speelt een rol.

Vrouwen uit een langdurige afhankelijkheidsrelatie voor wie financiën/administratie en zelfvertrouwen problematisch zijn.

Cliëntprofiel 4

Starters in de Nederlandse samenleving

Doel: verkrijgen aansluiting met burgerleven, in stand houden zelfredzaamheid.

Doelgroep: mensen die voordat ze naar Nederland kwamen maatschappelijk goed geïntegreerd waren.

Problematiek: zware problematiek, redelijk zware problematiek op gebied van trauma's.

Psychische gezondheid, wonen, sociale contacten, financiën/administratie, ADL en opvoedverantwoordelijkheid kan onderdeel van problematiek zijn. Lichamelijke gezondheid, verstandelijke beperkingen en opvoedvaardigheden variabel.

Dagbesteding: kan onderdeel van problematiek zijn.

Hulp: basale hulp bij wonen, werken, taal, administratie etc. Bij aanvang intensief, kan afgebouwd worden.

Voorbeelden profiel 4

Mensen uit niet Nederlandse ex-koloniën met een grote taalachterstand en hun weg moeten vinden in Nederland. Mensen met veel (of weinig) oud-landgenoten in Nederland. Trauma.

Cliëntprofiel 5 en 6

Thuislozen in resocialisatiefase, langdurig thuislozen of geïnstitutionaliseerden

Doel: heraansluiting met burgerleven, leren of versterken zelfredzaamheid.

²⁵ ADL: alledaagse levensverrichtingen

Doelgroep: mensen die langdurig op straat of in instituties hebben geleefd of ontslagen zijn na langdurig verblijf in instituties.

Problematiek:meervoudige hanteerbare problematiek. Psychische gezondheid, wonen, sociale contacten, financiën/administratie, ADL en opvoedverantwoordelijkheid zijn onderdeel van problematiek. Lichamelijke gezondheid, verstandelijke beperkingen, middelengebruik en opvoedvaardigheden variabel.

Dagbesteding: is onderdeel van problematiek.

Hulp: vergroten basale woonvaardigheden en praktische hulp. Over algemeen komt hulpvraag en inschatting hulpverlener overeen.

Voorbeelden profiel 5 en 6

Mensen die na langdurig verblijf in detentie of vanuit de psychiatrie in de samenleving terugkomen. Langdurig thuislozen met vooral psychosociale problematiek. Motivatie cliënten is belangrijk. Langdurig thuislozen met hanteerbare problematiek op gebied psychiatrie en/of middelengebruik voor wie de kans op terugkeer relatief groot is.

Cliëntprofiel 7

Mensen met een sterk individualistische levensstijl

Doel: stabilisatie in alternatieve omgeving.

Doelgroep: mensen die vanwege hun individualistische levensstijl niet passen in een rijtjeshuis. Mensen die geweerd worden door woningcorporaties vanwege extreme overlast die zij veroorzaken. Kunnen meestal niet terecht in maatschappelijk opvang. Problematiek:complexe zware problematiek. Psychische gezondheid, lichamelijke gezondheid, wonen, justitie zijn onderdeel van problematiek. Middelengebruik, verstandelijke beperkingen en sociale contacten zijn variabel.

Dagbesteding: is vermoedelijk geen probleem.

Hulp: uit hulp moet respect voor eigenlevensstijl blijken. Praktisch van aard en gericht opvoorkomen van onveilige, onhygiënische en of criminele situaties. Houding naar hulpverlening wantrouwend.

Voorbeelden profiel 7

Mensen zonder huisvestingsvraag, vrijwillige zwervers. Mensen met een alternatieve huisvestingvraag, die op hun eigen manier willen wonen.

Cliëntprofiel 8

Chronisch dak- en thuislozen met ernstige (en chronische) psychiatrische en/of verslavingsproblematiek

Doel: stabilisatie in beschermde omgeving.

Doelgroep: mensen die langdurig dak-en thuisloos zijn en problematisch verslaafd zijn. Veelplegers. Hanteerbare psychiatrische en somatische problematiek. Mensen zijn moe van de straat.

Problematiek:zware meervoudige problematiek. Middelengebruik, psychische gezondheid, lichamelijke gezondheid, wonen, sociale contacten, financiën/administratie, ADL en justitiecontacten zijn onderdeel van problematiek. Verstandelijke beperkingen,opvoedvaardigheden variabel.

Dagbesteding: is onderdeel van problematiek.

Hulp: moet op juiste moment op gang komen, aansluitend op motivatie.

Voorbeelden profiel 8

Langdurig dak- en thuisloze mensen met een dubbele diagnose met de subgroepen:

- Harddrugs gebruikers en alcoholisten (verschillend qua lichamelijke problematiek en agressief gedrag)
- Ouderen (meer somatiek)
- Verslaafde prostituees (ander dag- en nachtritme, lichamelijke en psychische problematiek)
- Mensen met AS-I en AS-II problematiek

Langdurig dak – en thuislozen mensen met enkel psychiatrische problematiek.

Cliëntprofiel 9

Thuislozen die een ernstig gevaar voor zichzelf en/of anderen zijn

Doel: stabilisatie in beschermde omgeving.

Doelgroep: mensen die langdurig dak- en thuisloos zijn en die wegens extreem gewelddadig gedrag een gevaar zijn voor zichzelf en/of anderen. Worden door dit gedrag vaak gesanctioneerd bij voorzieningen.

Problematiek: zware meervoudige problematiek. Middelengebruik, psychische gezondheid, wonen, sociale contacten, en justitiecontacten zijn onderdeel van problematiek. Lichamelijke gezondheid, verstandelijke beperkingen, financiën /administratie, ADL zijn variabel.

Dagbesteding: is onderdeel van problematiek.

Hulp: gestart uit oogpunt van veiligheid.

Voorbeelden profiel 9

Mensen die psychotisch gedrag vertonen en bewust terroriseren met gewelddadig gedrag (rakkers). Kwetsbare mensen met een verstandelijke beperking of een stoornis in oorzaak-gevolg-denken die onbewust terroriseren met gewelddadig gedrag (stakkers).